Před 50 lety vzlétl první člověk do kosmu

SLOVANSKÁ VZÁJEMNOST

Zakladatel profesor Ing. Břetislav Chvála, doktor technických věd (DrSc.)

MĚSÍČNÍK SLOVANSKÉHO VÝBORU ČR | ROČNÍK XIV | ČÍSLO 142, DUBEN 2011 | CENA 8 Kč

Dnes v čísle

PŘEŽIJÍ LUŽIČANÉ ROK 2100?

Nad demografickou situací nejmenšího slovanského národa se zamýšlí František Truxa (str. 3)

DOPIS Z POLSKA O ROZKOLNÍCÍCH

„Infekce“ z Prahy přeskočila k sousedům (str. 3)

LIBYE, JAPONSKO A RUSKO

K některým aktuálním otázkám světa zaujal stanovisko Karel Dostál (str. 4)

KARADŽIČ USVĚDČUJE GENERÁLA Z OSN

Posílal ze Sarajeva svým šéfům neověřené zprávy (str. 5)

ZNOVU O K. J. ERBENOVI

Tentokráte z pera Jany Vackové (str. 6)

PŘED 10 LETY ZEMŘEL PROF. CHVÁLA

Členové předsednictva SV ČR o jeho dálnovidnosti (str. 7)

Pozvánka ke Dni kosmonautiky

Ruské středisko vědy a kultury zve českou veřejnost na dokumentární film **Vesmír hovoří rusky**, který bude promítán v úterý 12. dubna v 17 hodin, v úterý 19. dubna bude uspořádán k 50. výročí Gagarinova letu kulatý stůl za účasti Vladimíra Remka a otevřena fotovýstavka k tomuto výročí.

Dobrý den, majore Gagarine!

Celý svět slyšel tu zprávu TASSu,
celý svět zanechal hovoru,
celý svět vyskočil od rozhlasu
a zdvihl pohledy nahoru.

Dobrý den, majore Gagarine,
tak jsme se tedy už dočkali
celý svět připil vám rudým vínem
lidé vám ze zdola mávali.

Vyřiďte, prosím, na Měsíci
vyřiďte mezi hvězdami
co chceme všichni dneska říci
že přijedem brzo za vámi.

Já to tak zazpívat nedovedu,
trémou se třese mi dneska hlas.
Máte prý, majore, dvacet sedm
a svět je mladý podle vás.

Vyřiďte prosím na Měsíci
vyřiďte mezi hvězdami
co chceme dneska všichni říci
že brzo přijdeme za vámi.

Já to tak zazpívat nedovedu,
trémou se třese mi dneska hlas.
Máte prý, majore, dvacet sedm
a svět je mladý podle vás.

(Autory písně jsou Gustav Brom – Gustav Frkal a Jaromír Hnilička, název písně – Pocta astronautovi.)

Prezident Václav Klaus poprvé přivítal v Praze nového polského prezidenta Bronislawa Komorowského (přetisk z českého tisku)

Hvězdná hodina Gagarina i Koroljova

German Titov jako sovětský kosmonaut č. 2 po letech: Tehdy správně vybrali Juru ● Američan Neil Armstrong: „Gagarin nás všechny pozval do vesmíru.“

Před padesáti lety – 12. dubna 1961 v 11.06 pražského času – vynesla sovětská raketa Vostok startující z kazašského kosmodromu Bajkonur do vesmíru prvního pozemšťana – nadporučíka sovětského letectva Jurije Aleksejeviče Gagarina, během letu povýšeného na majora.

Byl to převratný den pro vědu známou jako kosmonautika. Svými 108 minutami strávenými při obletu kolem Země při rychlosti osm kilometrů za vteřinu zahájil Gagarin éru praktického osvojování kosmického prostoru člověkem.

Přímý přenos tohoto historického startu – jak jej ruská kosmonautika praktikuje dnes a jak je to obvyklé u kosmonautiky americké – se tehdy nekonal. Lidé, kteří rozhodovali o sovětské kosmonautice, se řídili zásadou „nepředbíhejme, co kdyby“... Jistě. Všechno se opravdu mohlo a může stát. Ale 12. dubna 1961 to Gagarinovi a Sergeji Pavloviči Koroljovovi (na snímku spolu s Gagarinem), „hlavnímu konstruktéru“ kosmické lodi Vostok, vyšlo na jedničku.

Dnes už se žádné utajené kosmické starty, chválabohu, nekonají. Dějí se díky televizi pod kontrolou světové veřejnosti.

Hlášení Chruščovovi

Gagarinův start ani let ostatně nikdo nezpochybnil. Zprávu sovětské tiskové kanceláře TASS, která oznámila, že Gagarin úspěšně odstartoval a tentýž den úspěšně přistál v plánované oblasti, potvrdily tentýž den i konkurenční americké zdroje. Gagarin se ve výšce sedmi kilometrů ze své lodi katapultoval a s pomocí padáku bezpečně přistál na poli u vesničky Smelkovka v Saratovské oblasti, 26 km jihovýchodně od města Engels na levém břehu Volhy. Prý tam už tehdy odhalili kamenný památník s nápisem *Zde přistál J. A. Gagarin*.

Téměř otec a syn – Gagarin a „hlavní konstruktér“ Sergej Koroljov. (Gagarin má vedle hvězdy hrdiny Sovětského svazu i hvězdu hrdiny ČSSR, která mu byla udělena při jeho pražské návštěvě v dubnu 1961.) Snímek A. Sergejeva doporučil Mirko Svoboda

Krátce po přistání, když se Gagarin dostal na blízkou vojenskou základnu, zavolal, jak velel tehdejší mrav, do Kremlu – Nikitovi Sergejeviči Chruščovovi, předsedovi sovětské vlády, aby mu ohlásil splnění svého úkolu. Byla to „hvězdná hodina“ i pro něho.

Kdo však v prvních dnech všeobecné euforie, která v SSSR zavládla, zůstal zcela stranou, byl Koroljov, označovaný tehdy v tisku pouze tajemným oslovením „hlavní konstruktér“. Tím hlavním konstruktérem sovětské raketové techniky byl už od roku 1946 a kosmická loď Vostok je jeho „děcko“. Jeho a samozřejmě obrovského kolektivu tisíců sovětských vědců a techniků.

ČSSR třetí na světě

Koroljovovo jméno bylo sděleno veřejnosti až ve chvíli, když v lednu roku 1966 zemřel. Dnes se o něm v encyklopediích otevřeně píše jako o zakladateli kosmonautiky v SSSR, do které vstoupil hned po válce: jak jsme už uvedli, hlavním konstruktérem pro vývoj dálkových raket byl jmenován v roce 1946. V jeho první mezikontinentální raketě R-7 startoval 4. října 1957 do vesmíru první sovětský sputnik a poté mnoho dalších družic. Později 2. března 1978 i jeho další vývojový potomek Sojuz 28, v kterém spolu s Alexejem Gubarevem letěl do kosmu i československý kosmonaut Vladimír Remek. Československá socialistická republika se tehdy stala třetí zemí světa, po SSSR a USA, která vstoupila do „kosmického klubu“.

Na saratovské půdě vítal Jurije i „kosmonaut číslo 2“ German Titov. Náhradník, který žil stejnými ambicemi jako Gagarin. Nikdy je neskrýval. Podle jedné z mnoha knih, které o Gagarinovi vyšly, se měl přiznat: „Chtěl jsem být první. Proč ne? Teď po mnoha letech bych chtěl říci, že vybrali správně. Ne kvůli vládě, ale kvůli tomu, že se Jura choval k lidem tak, že ho měl každý rád. Mne by nemohli milovat, protože nejsem tak roztomilý. Juru milovali (...) Znovu opakuji, že tehdy správně vybrali Juru.“

Neodčiněná nespravedlivost

Dva Gagarinovi životopisci Jamie Doran a Piers Bizony z Velké Británie v knize **Gagarin. Pravda o legendě** tvrdí, s odvoláním na sovětského vědce Sergeje Bělocerkevského (s. 136 českého vydání), že „výbor Nobelovy ceny se ptal v Moskvě, zda může udělit zvláštní cenu tvůrci první družice a dále tomu, kdo poslal prvního člověka do vesmíru, ale vysocí funkcionáři mu neodpověděli. Tato nespravedlivost nebyla dodnes odčiněna“.

A už, žel, nebude. Nobelovy ceny se in memoriam neudělují. V paměti lidstva však Koroljov trvale stojí na stejném stupínku slávy jako Gagarin. Proto i náš dnešní titulní snímek, převzatý z časopisu Ogoňok.

Tragédie tréninkového letu

V sovětském kosmickém programu se s novou Gagarinovou účastí počítalo: v dubnu 1967 byl náhradníkem kosmonauta Vladimíra Komarova, jehož let skončil, žel, tragicky. Koroljov poté neskrýval názor, že by Jurij už možná neměl létat. Poslal ho však studovat na Žukovského akademii, kde jako student rozpracovával studii raketoplánu. Promoval 18. února 1968 a získal titul „pilota inženýra-kosmonauta“.

Všichni letci v SSSR museli každým rokem kvůli zachování kvalifikace odlétat určité minimum hodin. Proto i Gagarin 27. března 1968 zasedl do kokpitu letadla MiG-15 – spolu s instruktorem Vladimírem Serjoginem. Za víceméně nejasných okolností letadlo havarovalo. Oba piloti byli v den celonárodního spontánního smutku pohřbeni u kremelské zdi.

Už zmínění britští Gagarinovi životopisci, které jsme citovali, o prvním kosmonautovi napsali: „Přes svoji slávu nikdy nezapomněl, že byl pouze vrcholem obrovské pyramidy konstruktérů a inženýrů, kteří jej k letu připravili. (...) Byl to hrdina v nejlepším a nejupřímnějším smyslu slova.“ Nejvýznamnější hodnocení však řekl Neil Armstrong, první člověk na Měsíci: **„Gagarin nás všechny pozval do vesmíru.“**

Zdeněk Hoření

Neušlo nám

Kronika

● **21. února** – Na dvoudenní návštěvu Prahy přijel polský prezident Bronislaw Komorowski.

● **24. února** – Ruský premiér V. V. Putin poprvé navštívil v Bruselu zasedání Evropské komise.

● **25. února** – Slzným plynem rozehnala chorvatská policie v Záhřebu demonstraci, požadující odstoupení premiérky Jadranky Kosorové.

● **2. března** – V Praze došlo k dohodě hlavních politických sil, že příští český prezident bude volen ve dvou kolech všeobecným přímým hlasováním.

● **8. března** – Prezident Klaus přivítal v Praze také svého chorvatského partnera Iva Josipoviče.

● **19. března** – 12 LET PO „HUMANITÁRNÍ“ AGRESI PROTI SRBSKU ZAČALO BOMBARDOVÁNÍ LIBYE.

ZLATÝ POKLAD NOTNĚ ZCHUDL

Publicista Stanislav Motl má ve své knize **Kam zmizel zlatý poklad republiky** na toto téma mnoho zajímavých podrobností, ale uveďme alespoň jedinou z nich: že se naše zlatá rezerva povážlivě ztenčila. Ze zdrojů České národní banky se uvádí, že v roce 1938 měla Státní banka československá 96 tun zlata a v roce 1990, tedy ve dnech listopadových událostí, přes sto tun. Dnes – po dvaceti letech – tyto zlaté zásoby činí asi 14 tun (v roce 2000), dnes přesněji 13,5 tuny.

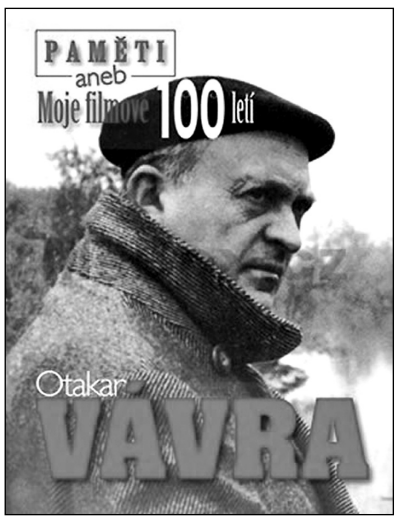
(Pokrač. rubriky Neušlo nám na s. 2)

Neušlo nám

■ Žijící legenda

Filmový režisér národní umělec **prof. Otakar Vávra** se 28. února dožil fantastických sto let. I když se v některých novinách či časopisech našli i jeho kritici (že mohl točit za kteréhokoliv režimu), většina soudných lidí mu spravedlivě složila svůj obdiv. Za dobu své umělecké činnosti, tj. od počátku třicátých let po léta devadesátá, natočil na padesát celovečerních filmů. Sám si prý nejvíce cenil Romanci pro křídlovku a Kladivo na čarodějnice, ale do povědomí české veřejnosti silně vstoupil řadou dalších mistrovských děl.

Vzpomeňme alespoň některá z nich, která můžeme nazvat jistou kronikou

uplynulých šedesáti a sedmdesáti let: Filozofská historie, Krakatit, Němá barikáda, Jan Hus, Jan Žižka, Proti všem, Dny zrady, Sokolovo, Osvobození Prahy, Putování Jana Ámose, Předtucha, Občan Brych, Nástup, Cech panen kutnohorských, Panenství, Příběh lásky a cti, Zlatá reneta aj. Ve dnech jubilea byl citován i tento jeho názor veskrze politický:

„Pro mě bylo tenkrát nejdůležitější říct, jak je úžasné, že jsme na tomto území vydrželi od šestého století, že nás nepřelilo germánské moře a že pořád mluvíme česky."

Bývalý generální ředitel Čs. státního filmu Jiří Purš vzpomněl v tisku i jednu málo známou stránku jeho poválečných osudů: „Otakar Vávra patřil mezi ty přední filmové tvůrce, kteří se aktivně podíleli na přípravě dekretu prezidenta republiky na znárodnění filmu a poté na jeho vybudování." **(zí)**

■ Anekdota Čas nejvyšší

Ve škole probíral pan učitel časování. Řekl: „Milí žáci, probrali jsme s vámi čas minulý, přítomný a budoucí. Kdo mi teď řekne, jaký je to čas, když povím, že ministr vnitra pan Radek John by měl podat demisi?"

Věděl to legendární Pepíček: „Je to čas nejvyšší, pane učiteli," řekl.

■ První kandidáti na Hrad?

Pražský deník Metro si 2. února pospíšil, když na jeho stránkách komentovali novinář Tomáš Belica a politolog Zdeněk Zbořil „šance" šesti údajných kandidátů do funkce nového českého prezidenta, který bude zřejmě poprvé zvolen všeobecným lidovým hlasováním.

Čechoameričan **prof. Jan Švejnar** prý má šance třicetiprocentní, zatímco „hluboký kritik Benešových dekretů" **Karel Schwarzenberg** jen desetiprocentní. Jak jsou na tom další, uvedeno nebylo, ale nazvěme aspoň jejich jména: **Jana Bobošíková, Miroslava Němcová, Přemysl Sobotka** a **Miloš Zeman**. Týdeník Týden k nim přidává i expremiéra **Jana Fischera**. Jak jsme nakoupili, tak prodáváme.

■ Prezident varuje

„Jsem již delší dobu frustrován z narůstající asymetrie – v médiích i v politickém diskurzu – mezi pozorností věnovanou událostem před zahájením druhé světové války, událostem v jejím průběhu a událostem po jejím skončení. Jsem frustrován z absence důrazu na klíčový význam časové posloupnosti a kauzální příčinnosti těchto událostí. Jsem frustrován ze ztráty chápání proporcí a hloubky tragičností těchto událostí. Vše nasvědčuje tomu, že **tato frustrace, jistě nejen moje, bude – dopustíme-li to – v čase narůstat**." (Z projevu 17. 11. 2010)

U NÁS DOMA ● U NÁS DOMA ● U NÁS DOMA

Remek mezi mladými šachisty

První československý kosmonaut a poslanec Evropského parlamentu Vladimír Remek nemá o žádosti na návštěvu z různých koutů naší republiky nouzi. Mezi mladými lidmi ho však můžeme vidět často.

V sobotu 5. března jsme se s ním setkali již poněkolikáté v Praze-Smíchově, kde se konal 13. ročník šachový Turnaj kosmonautů pro čtyřčlenná mládežnická družstva. Slavnostního zahájení a části soutěže se zúčastnil mj. i jako předseda Česko-ruské společnosti se dvěma místopředsedy Tomášem Lukavským a Josefem Holoušem.

Vladimír Remek do soutěže věnoval jeden ze tří putovních pohárů. Při svém vystoupení mimo jiné připomněl, že se blíží významné kulaté výročí prvního letu člověka do vesmíru.

Mezi posluchači se možná nacházely i děti, které jméno Jurije Gagarina slyšely poprvé, ale mnozí starší hráči již o dobývání kosmu leccos vědí i díky svému koníčku a opakované účasti na této populární akci. Každý z účastníků si odnesl jako upomínku na setkání fotografii s vlastnoručním podpisem V. Remka, a nějaké další suvenýry, mj. i podložku pod počítačovou myš, připomínající let první mezinárodní kosmické posádky. Další putovní poháry věnovali kosmonaut Alexej Gubarev a Česká rada Česko-ruské společnosti.

A kdo zvítězil? V kategorii žáků chlapci z TJ Sokol Údlice a v dorostenců reprezentanti TJ Sokol Vyšehrad. Na závěr vzácný host přislíbil, že v brzké době navštíví Alexeje Gubareva a předá mu grafický list s pozdravy a podpisy hráčů a organizátorů turnaje, kterého se rovněž v roce 2003 osobně zúčastnil.

Miroslav Maršálek

O „Remkův" šachový turnaj je mezi mladými šachisty velký zájem

Galileo od roku 2014

PRAHA (SV) – Vesmírná agentura Galileo, jejímž centrem bude Praha, jak jsme uvedli v únorovém čísle SV, začne poskytovat první služby v roce 2014. Řekl to v Praze 18. února její výkonný ředitel Carlo des Dorides za své první pražské návštěvy. Z Bruselu se štáb agentury přesídlí do hlavního českého města „možná už koncem letošního roku".

Dorides si v doprovodu ministra dopravy Víta Bárty prohlédl budoucí sídlo agentury v budově někdejší České konsolidační agentury v Praze 7 – Holešovicích a Bárta hosta ujistil, že prý k nastěhování mezinárodního osazenstva Galilea je prý už téměř vše připraveno. K přípravám patří i sehnání bytů pro rodiny zahraničních pracovníků agentury, mezi nimiž je mnoho Belgičanů, Francouzů a Britů.

Systém Galileo za zhruba 3,5 miliardy eur je jedním z největších projektů Evropské unie. Jeho hlavní službou budou navigační služby řidičům. Na oběžné dráze jsou zatím pouze dva z plánovaných třiceti satelitů. Galileo dá – jak potvrzují bruselské zdroje – šanci mnohým českým firmám působícím v nejrůznějších oblastech moderních technologií.

Ministr Vít Bárta představil pražským novinářům budoucího šéfa „generálního štábu" Galilea Carla des Doridese (vlevo) (Snímek Petra Hlouška, přetisk z Práva)

Stručně o různém

- **Neznámé skutečnosti o Boženě Němcové -** tak se nazýval pořad Výboru národní kultury v Brně uspořádaný 28. února. Jeho autorem byl doc. Vladimír Šaur, CSc.
- **Pomník 70 rudoarmějcům** padlým na jižní Moravě postavila v jihomoravské obci Morkůvky Čs. společnost vojenské historie, která pozorně pečuje o hroby rudoarmějců v této oblasti ČR. Na své výroční schůzi musela, žel, konstatovat, že i na jižní Moravě jsou případy zneuctění těchto hrobů či památníků a tento vandalismus ať už politického či kriminálního charakteru odsoudila.
- **České a německé učebnice dějepisu** a co se v nich psalo v první polovině 20. století. To si předsevzala analyzovat konference Kruhu občanů ČR vyhnaných v roce 1938 z pohraničí (6. dubna 2011).
- **Pod heslem „**proti vládním reformám a za spravedlivou společnost" uspořádalo 5. března demonstraci na pražském náměstí Republiky několik sdružení v čele s iniciativou ProAlt (za účasti asi 1500 osob). Nejčastěji byla provolávána hesla jako „demise" a „už je načase zbavit se Nečase".
- **Sto let svátku MDŽ** si připomnělo pietní shromáždění 8. března u pomníku Jožky Jabůrkové na Olšanských hřbitovech v Praze 3. Promluvil na něm šéfredaktor Slovanské vzájemnosti Zdeněk Hoření.
- **Takzvaný Všeslovanský výbor** ustavil 2. března v Praze Zdeněk Opatřil, údajně jako „výkonný orgán" ruského Všeslovanského soboru, jehož předsedou je Nikolaj Kikešev. Setkání se zúčastnil i organizátor rozkolu v polském slovanském hnutí Vladimír Rynkowski (viz Sdělení Slovanského výboru Polska – s. 3). Podle našeho názoru mohou takové aktivity vyústit pouze v oslabení mezinárodního slovanského hnutí, jehož jednota je naším společným stěžejním zájmem.
- **Ženské fórum Lady XXI. století** se za účasti i členek SV ČR konal 1. března v Ruském středisku vědy a kultury.
- **Hajko Kozel, poslanec Zemského sněmu v Sasku**, člen Mezinárodního slovanského výboru, navštívil kancelář Slovanského výboru ČR a s Evou Holečkovou, vedoucí sekretariátu, hovořil o činnosti členů Slovanského výboru Lužického Srbska, kteří se z časových důvodů nemohli loni zúčastnit 10. všeslovanského sjezdu v Kyjevě.
- **Slovanský aktiv** se konal 2. dubna, po uzávěrce tohoto čísla. Budeme o něm informovat v čísle příštím.
- **Za nového člena redakční rady SV** schválilo předsednictvo našeho sdružení **Jana Jelínka**, který s naším časopisem spolupracuje již delší dobu.
- **Výročí agrese NATO proti Jugoslávii** na pozvání o. s. Přátelé Srbů na Kosovu a za účasti i stoupenců SV ČR připomněl pietní akt plánovaný 24. 3. ve 20 hod. před Velvyslanectvím Srbské republiky v Praze – Malé Straně se symbolickými svíčkami k uctění obětí této agrese. První rakety na Srbsko a Černou Horu začaly vraždit a ničit právě ve 20 hodin 24. března 1999.

Čím je pro mě slovanská vzájemnost?

Naše galerie

O významu slovanské vzájemnosti se dají vést rozličné řeči politického či kulturního rázu. Já onu slovanskou pospolitost poprvé nejvýrazněji pocítil docela prostě a náhodou počátkem března 1985 na ledě řeky Volhy. Tenkrát před šestadvaceti roky mě redakce vyslala na reportážní cestu do Sovětského svazu po stopách bojů Velké vlastenecké války.

Ráno, podle své tradice, jsem si chtěl zaběhat. Byla ještě tma, když jsem vyběhl ve Volgogradu z hotelu v šest ráno na břeh veletoku. Pevný led pokrýval jeho hladinu, pocukrovanou sněhovým popraškem. Asi tři stovky metrů pod povlovně se svažujícího břehu jsem při rozednívání na ledě spatřil světýlko, slabě blikající jako svatojánská muška. Pustil jsem se za ohníčkem v šlápotách, zanechaných ve sněhu, které mě dovedly k tmavé siluetě muže, kouřícího cigaretu. Seděl na bedýnce od ovoce u díry, vysekané v ledu, a lovil na udici ryby. Pozdravil jsem rybáře a dal se s ním do řeči. Serjoža – tak se jmenoval – pracoval jako svářeč v montážní dílně nedalekého přístavu a rybolov byl jeho vášní. Serjožův otec v pětačtyřicátém osvobozoval s Rudou armádou Československo. Když jsem mu řekl, že žiji v Praze, Serjoža prudce vyskočil z bedýnky jak splávek na hladině, z ruksaku vytáhl láhev vodky, zabalenou v novinách a vyhrkl: *„Tak na to se musíme napít! Táta skončil válku nedaleko Prahy a já vaše hlavní město také jednou navštívil. Nádherné město. Jako z pohádky. Karlův most, Hradčany, hospody U Fleků a U Kalicha. Vy, Češi, máte světové pivo. Moc mi chutná..."*

„A vy, Rusové, zase vodku a koňak," oplatil jsem Serjožovi poklonu. Každý jsme si dali několik doušků pšeničné. Brzy bylo vodky v láhvi sotva polovic. Příjemně hřála v mrazivém jitru a do žil mi vlila kuráž. *„Je možné přejít na druhou stranu Volhy? Je to bezpečné?"* otázal jsem se Serjoži.

„Ano, klidně jděte. Led ještě netaje a drží," povzbudil mě rybář. *„A víte co, tak já půjdu s vámi. Doprovodím vás. Vysekal jsem tam taky ještě jednu díru do ledu. Zřejmě zase zamrzla, tak ji aspoň znovu protáhnu,"* vzal Serjoža do ruky sekyrku a vydali jsme se na druhý břeh.

Serjoža mi dodal odvahy. Již se úplně rozednilo, když jsme se pak vraceli nazpět.

Asi v polovině řeky náhle v ledu pronikavě zapraštělo a Volha houkla jak výstřel z děla. Strašně jsem se lekl a dostal strach, že led se prolomí. Pud sebezáchovy pracuje naprosto spolehlivě. Vzal jsem nohy na ramena a pelášil k hotelu jako zajíc. Přitom jsem se neodvážil šlápnout jinam než pouze do stop již prověřené cesty, které jsme se Serjožou ve sněhu zanechali.

„Nebojte se!" křičel za mnou Serjoža. A pobaveně se rozesmál. *„Počkejte na mě a neutíkejte. To nic není. Volha nás unese oba dva. To by bylo, aby nás utopila... Víte vy vůbec, kolik už Volha musela unést za války tíhy a hoře!? Natožpak aby teďka v míru neunesla dvě takové pápěrky, jako jsme my!"*

Jan Jelínek

(Autor je dlouholetý spolupracovník našeho časopisu)

Stránky 1 a 2 připravil a redigoval Zdeněk Hoření.

SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS

Přežijí Lužičané rok 2100?

Jaký je současný stav nejmenšího slovanského národa Lužických Srbů, který v naší těsné blízkosti odolává téměř tisíc let hospodářské perzekuci, výsměchu, ponižování a násilné germanizaci ze strany majoritního obyvatelstva?

Cizinci se při návštěvě Budyšína diví, jaké že je to centrum národnostní menšiny, když vidí jen německé nápisy a slyší jen němčinu. Při návštěvě Blot v Dolní Lužici již nejsou vidět nejkrásnější lužickosrbské kroje a ví se, že lužickosrbsky mluví jen nejstarší obyvatelé.

A zbylo něco z někdejších Pobaltských Pomořanů, kteří žili kolem Gdaňska u Baltického moře, když v nových jazykových atlasech se hovoří o kašubštině – zřejmě nesprávně – jako o zaniklém jazyku?

S Lužickými Srby jsme žili v jednom státě 300 let a je to nám velmi blízký národ, který má příklad našeho zázračného národního obrození jako naději pro svoji další existenci. Pro nás jsou varovným příkladem proti nesvornosti a národní vlažnosti využívané u nás v některých médiích domácími kolaboranty. A současně snad každý z nás má zakódován pocit slovanské spolupatřičnosti a obavu před možnou ztrátou nenahraditelného svérázu a rozmanitosti v případě jejich ohrožení.

Historie nás poučila, že zatím se nesplnily veškeré dřívější hrobařské prognózy. Luther před 400 lety nechtěl lužickosrbsky tisknout bibli pro národ, „který za pár desítek let zanikne“. Lužičtí Srbové se dál zmenšili, ale vydrželi. I nacistická krutost jim ublížila, ale k zániku nevedla.

Ale je nutno si připomenout slova básně jejich největšího básníka Bárta-Čišinského již z r. 1870 – doby nejkrutějších pruských perzekucí: „Na severu malý člun je s bouří v boji, za mužem muž klesá, padá ve příboji... ach a pomoc nikde.“

To je připomínka k tomu, jak jsme (ale i Poláci) nevyužili příležitost v době spojení NSR a NDR. Tehdy jsme měli žádat garanci optimálního vývoje a zajištění podpory pro Lužici. Ve skutečnosti během uplynulých 20 let projevil v tomto směru zájem (i s malou pomocí) jen expremiér M. Zeman. Přes těsné spojení katolíků také naše církevní hierarchie jejich boj o přežití ignorovala.

V katolickém tisku u nás nebylo možno uveřejnit životopis jejich prvního blahoslaveného Aloise Andrického. Zde zachraňoval situaci alespoň tisk jako zpravodaj Křesťansko-sociálního hnutí a Slovanská vzájemnost a Svědomí. Pomohly zde i levicové Haló noviny. Pro cizí a často bulvární tisk bylo toto téma „horká brambora“.

Arcibiskup Graubner sloužil mši sudetským Němcům, ale nenašel si čas pro katolickou, a ve víře vzorovou menšinu v Horní Lužici. Arcibiskup Otčenášek vyjádřil alespoň pár řádků v katolickém tisku sympatie, ale omezuje ho již požehnaný věk (91).

To vše způsobilo, že **germanizátoři jak v řadách německé sociální demokracie, tak křesťanské strany, začali razantní útok proti tak zkoušenému národu**. Po roce 2000 začal boj o udržení 2. stupně základní školy v Chróšcicích. Šlo o školu životně důležitou pro tento malý národ. Pro chybějící tři žáky byla přes protesty lužickosrbské i německé veřejnosti zrušena.

Starostou zajištěné náhradní prostory museli žáci i obětaví penzionovaní učitelé pod nátlakem opustit. Ještě v roce 2004 vybírali lužickosrbští a němečtí občané peníze na soudní spor na eliminaci protiústavních kroků saské vlády. Protestovala i veřejnost v zahraničí. U nás jen tři poslanci z levé části politického spektra.

Ale vše bylo málo platné. V roce 2006 byla zavřena (2. stupeň) i základní škola v Pančicích-Kukowě.

Pro ostudu Němců před všemi členy EU byl v roce 2008 prosazen zákaz používání lužické srbštiny v klášteře Mariina Hwězda v Pančicích, kde abatyší byla uvědomělá Lužická Srbka, stejně jako většina sester a personálu. V celé Lužici byly vyměňovány z vedení národnostních spolků a institucí osoby s národnostním cítěním a nahrazovány Němci nebo kolaboranty. Případ odstranění pevné vlastenky Budarjowe z Nadace byl nejkřiklavější. Jako projev zbabělosti, anebo naprosté slepoty lze vykládat článek našeho někdejšího ministra kultury Dostála o „dobrovolné srbské asimilaci“ (Právo 2001).

V situaci šokového přechodu na tržní ekonomiku v bývalé NDR vznikla na lužickém východě velká nezaměstnanost 20–30 %. Kolem dvou milionů převážně mladých lidí odešlo za prací na západ země.

V tomto stavu se realizovala redukce jak spolkové vlády, tak vlády saské pro Nadaci lužickosrbského národa. Ta nabyla postupně **až likvidační charakter**, když z někdejších 32 milionů eur se příspěvky snižovaly na polovinu – na rok 2012 byl plánován příspěvek jen 15,2 mil. eur. Jednání v Nadaci se vyhrocovalo, v roce 2008 až čtyři základní organizace Lužických Srbů z Nadace odešly s tím, že nemohou souhlasit s prováděnou likvidací podpory nejzákladnějších školních a kulturních potřeb národa.

Došlo k tomu, že vždy ukáznění a poslušní Lužičtí Srbové začali razantně protestovat. Nejdříve v Budyšíně, ale 7. května 2008 při jejich masové demonstraci se někteří obyvatelé hlavního města Německa opožděně dozvěděli, že u nich žije národnostní menšina, která zde žila 500 let před přistěhovalectvím jejich předků. A že mnozí z nich mají slovanské předky.

Jaký z toho plyne pro nás závěr? Že se musíme snažit Lužickým Srbům maximálně pomáhat, protože tím pomáháme sobě. V době současné národnostní laxnosti, kdy „naše“ Česká televize dává provokativně ke Dni osvobození pořad o našich údajných prohřešcích při odsunu Němců, a kde jsme líčeni jako zločinci. Nemluví se o našich obětech 360 tisíc občanů ČSR. Výroky o tom, že tři a půl tisíce popravených Sokolů nebylo mnoho proti členské základně a snaha měnit historii je jednání protinárodní.

K svátkům Lužických Srbů patří i mezinárodní folklorní festival Lužice (snímek převzatý z Českolužického věstníku je z roku 2009)

Naše podnikatele (za možné spoluúčasti sportovců) je potřeba nasměrovat, aby investovali v Lužici a žádejme, aby naše politická reprezentace si života nejmenšího bratrského národa dobře všímala. Bohudík po vítězství Levice a Zelených nastalo zlepšení tak, že **v minulém roce bylo Nadaci přiděleno 16,8 mil. eur s případným nárůstem podle inflace** a protestující členové se do Nadace mohli vrátit. Premiérem Saska je uvědomělý Lužický Srb Stanislaw Tilich, který skládal slib německy i lužickosrbsky.

Stále jsou lidé plně oddaní svému národu jako například prof. H. Winarjec-Orsesowa, která ještě ve věku kolem 80 let přednáší školním dětem a v pokročilém věku napsala krásnou knihu o dějinách školy v rodné obci, kde se ještě značná část předmětů učí lužickosrbsky. Aktivně činná je i výborná paní Budarjowa. Další slibné výsledky má akce Witaj (na revitalizaci jazyka po úspěšném příkladu Bretoňců), a to zejména v Dolní Lužici, kde již skutečně lužickosrbsky mluví jen starší generace a část aktivistů a inteligence. Příklad Irska ale ukazuje, že si národní hrdost zachovali, přestože irsky mluví jen necelá čtvrtina obyvatel ostrova. V té Dolní (zgermanizované) Lužici je národní povědomí stále velmi vysoké. Je to div v situaci, kdy militantní Prusko již od roku 1870 zakázalo lužickosrbské vyučování a bohoslužby a sňatek byl povolen při znalosti německého jazyka. Za lužickosrbské slovo pronesené ve škole musel žák přinést tisíckrát v němčině napsanou větu „Nesmíme ve škole používat vendského jazyka!“

I přes velké současné potíže, myslím, že většina Lužických Srbů v Lužici na otázku: „Budže serbšćina v leče 2100 hišče žiwa?“ odpoví jednoznačně: „Haj, wězo. Serbšćina dale wobsteji.“ Nemůže jen tak podlehnout jazyk národa, který má relativně vysoký počet spisovatelů a básníků.

V době, kdy má své vysílání každá větší církev v rozhlase i televizi, **je ostudou ekonomicky vyspělého Německa, že trvá tak dlouho, než zahájí řádné televizní vysílání i v lužické srbštině**. Slovinská menšinová pracovnice se při návštěvě Dolní Lužice divila, jak nicotné je vysílání lužickosrbské proti jejich celodennímu vysílání v Itálii.

Velký význam ale bude mít hospodářský rozvoj Lužice a jistě také vůle Lužických Srbů mateřštinu v běžném životě užívat.

František Truxa

Sdělení Slovanského výboru Polska

Jistý západní činitel nabídl finanční pomoc na vytvoření polské prozápadní strany

SV ČR obdržel dopis Slovanského výboru Polska se sdělením, že počátkem března mělo ve Varšavě dojít ke sjezdu organizace nazvané Slovanský svaz, což naši polští kolegové označují za pokus o rozkol slovanského hnutí v Polsku a v mezinárodním měřítku. Slovanský výbor Polska existuje už přes 10 let – od pražského Všeslovanského sjezdu.

Z dopisu citujeme:

„Slovanský svaz byl vytvořen s cílem rozkolu polského slovanského hnutí. Stálý rozvoj Slovanského výboru Polska od 7. všeslovanského sjezdu v Praze v roce 1998 znepokojil ty, kdož jsou proti slovanství. Činí pokusy zničit nebo zmocnit se slovanského hnutí, o jeho rozpad, podrobit ho Západu a nasměrovat proti Rusku.

Právě takovou činnost rozvíjí organizace, kterou řídí Vladimír Rynkowski. V roce 2006 dokonce odmítla podpořit výzvu Společnosti následovníků bývalých bojovníků druhé světové války k zrušení rozhodnutí o zbourání Památníku bratrství ve zbraní sovětských a polských vojáků v Katovicích. Jen tak mimochodem, dodejme, že na tento „svaz“ se obrátil jistý poslanec Evropského parlamentu, který nabídl finanční pomoc při založení prozápadní slovanské strany v Polsku. Ta je pro Západ potřebná, tak aby bylo dezorientováno narůstající slovanské hnutí, jeho integrace s Evropskou unií a hlavně aby bylo zamezeno jeho integrování s Ruskem. Záhy poté byl tento Slovanský „svaz“ přejmenován na politickou stranu. Staví se proti Slovanskému výboru Polska a Mezinárodnímu slovanskému výboru.“

Jak se v dopise uvádí, „Rynkowski se snaží postavit Bělorusko a Ukrajinu proti Rusku. Podle jeho mínění svazek těchto zemí se Západem nikoliv s Ruskem prý usnadní realizaci koncepce, jež má usilovat o slovanství bez Ruska, ba i proti Rusku.“

Vladimír Rynkowski ignoruje podle dopisu „Společnost polsko-ruského přátelství, která byla vytvořena z iniciativy Slovanského výboru Polska. Dokazuje to, že nepřátelská koncepce vytvořit slovanství bez Ruska a proti Rusku, která vznikla v Německu před první světovou válkou, byla dnes převzata Západem.

Slovanský svaz se dokonce neúčastnil ani obřadu položení věnců k Památníku bratrství ve zbrani sovětských a polských vojáků, který se konal 17. ledna 2011 při příležitosti svátku 66. výročí osvobození Varšavy Sovětskou armádou a polským vojskem, jež bylo zajišťováno Společností polsko-ruského přátelství a Slovanským výborem Polska.“

Dopis podepsaný Boleslawem Tejkowskim, předsedou Slovanského výboru Polska, v závěru konstatuje: „Ve světle uvedených skutečností Slovanský svaz se pokouší oslabit polské i mezinárodní slovanské hnutí. Dezorientuje Poláky, zainteresované na slovanské integraci. V podstatě jde o falzifikaci slovanské ideje jako integrace slovanských států.“

(Přeložil Mirko Svoboda)

Slované a svědectví času

Naše úvaha

České národní hnutí bylo od počátku spjato s vědomím sounáležitosti s jinými slovanskými národy. Slovanská vzájemnost a slovanství bylo chápáno jako nezbytný předpoklad české národní identity. Významný vliv ve své době mělo i učení německého osvícenského filozofa Johanna Gotfrieda Herdera (1744–1803) – takzvaný herderismus, které uvítali i představitelé českého a slovenského národního obrození (Kollár, Štúrovci, Palacký). Vždyť tento filozof vyslovoval velice pokrokové myšlenky o právu národů na sebeurčení, na život v míru, o nezbytnosti historického pokroku, demokratického patriotismu a světoobčanství, přičemž humanitu považoval za nejvyšší poslání člověka.

T. G. Masaryk o něm napsal, že to byl jeden z prvních hlasatelů humanity a učitelů našich buditelů. Ten, jak říká Masaryk, **„srovnává lidstvo a národy se stromem a větvemi. Lidstvo je strom, jednotlivé národy jsou větve. Lidstvo se projevuje v jednotlivých národech, které jsou částí celku, a na tom se zakládají práva jednotlivého národa“** (Masarykova abeceda, vyd. Melantrich, Praha 1990).

V pozoruhodné knize Miroslava Hrocha (Na prahu národní existence, vyd. Mladá fronta, 1999) se uvádí, že „výrazný podíl ruských armád na vítězství nad Napoleonem přispěl i k posílení slovanských sympatií mezi českými vzdělanci. I tehdy však sdílel sny o budoucí jednotě Slovanů jen málokdo“ (s. 248).

Lze jen dodat, že myšlenka slovanské vzájemnosti a slovanství stala se u nás oporou v úsilí o prosazení české národní identity a také příčinou obav tehdejších představitelů rakouské monarchie, pociťujících zvýšený pocit ohrožení před „panslavistickými idejemi“. Odtud byl již jen krok k policejním kontrolám a cenzurnímu dohledu!

Byl to již Cicero ve starém Římě, který napsal, že **„historie je svědectvím času, světlo pravdy, život paměti, učitelka života, zvěstovatelka dávných dob“.**. Dějiny jsou podle něho vrcholným uměleckým dílem (cit. Moudrost věků, Svoboda 1988). Věřme, že se jednou zdaří, aby výklad dějin se nestával pouze křivým zrcadlem, kde objektivní pravdy se stávají subjektivním překrucováním, jak jsme toho mnohdy svědky dnes a řada pamětníků i v minulosti!

Dr. Mirko Svoboda

Neušlo nám

■ **Osmdesátiny Michaila Gorbačova**, někdejšího prezidenta SSSR oslavili oficiálně v Moskvě. Obdržel vysoké státní ruské vyznamenání. Nedožité osmdesátiny prvního ruského prezidenta Borise Jelcina připomenulo Rusko dokonce pomníkem v rodném Jekatěrinburgu. Naprostá většina ruských občanů však jak Gorbačova, tak zejména Jelcina pokládá za viníky rozpadu Sovětského svazu.

V této souvislosti je pozoruhodné dřívější prohlášení nynějšího premiéra Putina, který svého času řekl: „Rozpad Sovětského svazu byl největší geopolitickou tragédií dvacátého století.“ Komentáře k nynějšímu oslavování Gorbačova a vzpomínání Jelcina není třeba!

■ **Charta německých vyhnanců** byla v německém Bundestagu oceněna jako významný dokument poválečného „usmíření mezi národy“, což by se mělo stát podnětem k tomu, aby 5. srpen byl v Německu připomínán každoročně jako památný Den vyhnání. Tento záměr paradoxně nebere zřetel na usnesení Valného shromáždění OSN odsouhlasený Světový den uprchlíků (20. červen) a kontrastuje se zkušenostmi, zvláště slovanských národů s německou nacistickou agresí za druhé světové války a její genocidní povahou.

■ **Právo veta v Radě bezpečnosti** OSN využila delegace USA s cílem zhatit přijetí rezoluce odsuzující Izrael za pokračující výstavbu židovských osad na okupovaných územích. Zůstala zde osamocena.

Jedno historické rozhodnutí z roku 1717 je zajímavé. Tehdy polský král schválil tzv. němý sněm – nikomu z poslanců nebylo dovoleno promluvit, aby snad nedošlo k obvyklému rozbití sněmovního zasedání. Jak by se podobná praxe hodila i v Radě bezpečnosti!

■ **Polský politolog Marek Cichocki soudí**, že „Polsko je největším státem středoevropského regionu a Poláci jsou ambiciózní, plni energie a jsou si vědomi vlastní hodnoty. Proto dnešní Polsko, které má tolik za sebou, zůstává stále nedokončeným projektem, nepopsanou větou. Stojí před velkými výzvami, jako je nezbytnost vybudování moderní dopravní infrastruktury, která usnadní hospodářský rozvoj: musí také najít způsob jak se účinně zapojit do globálního vývoje vědy a technologií...“

■ **Visegrádská skupina (ČR, SR, Polsko, Maďarsko)** oslavila 15. února dvacáté „narozeniny“, tentokráte v Bratislavě na úrovni předsedů vlád a za účasti hostů z Německa, Rakouska a Ukrajiny. Nedávno toto seskupení uzavřelo dohody o stavbě plynovodů mezi jednotlivými členskými zeměmi.

■ **Výmarský trojúhelník** (Polsko, Německo, Francie) byl založen v roce 1992 a měl za úkol získat Polsko pro EU. Polský prezident Komorowski nyní navrhl rozšířit tuto neformální skupinu o Rusko.

■ **Inflace postihuje dnes i země** slovanského světa. V Rusku má letos činit cca 7 %, v Polsku 2,8 %, na Slovensku okolo 2 %, u nás – nebereme-li zřetel na plánované zvýšení DPH – asi 2,2 %. Očekávané rozsáhlé podražení však zřejmě vykoná své. Do popředí vystupuje i otázka, jaká bude výkonnost naší ekonomiky. Měřítkem výkonnosti je hrubý domácí produkt (HDP) uváděný na obyvatele v dolarech. U nás činí 25 600 dolarů a Česká republika se v pořadí států řadí na 53. místo.

■ **Českou státní příslušnost** má 0,14 % světové populace, ve srovnání s indickou, která má 17 % a čínskou s 19 %, je to zanedbatelný počet. Jako rodnou řeč uvádí čínštinu 13 %, španělštinu 5 % a právě tolik též angličtinu. Ve světě je prý 33 % těch, kdož se považují za křesťany, 21 % muslimů a 13 % hinduistů.

■ **Nejoblíbenějším národem pro Poláky** jsou prý Češi, s nimiž se setkávají častěji než s kýmkoliv jiným ze sousedních států. Rozvíjí se též vzájemná hospodářská spolupráce. Také v historii obou národů máme mnoho společného.

Tuto stránku řídí a rediguje Mirko Svoboda.

Neušlo nám

■ **Moskevská státní univerzita (MSU)** obsadila 33. místo z 300 vysokých škol, které mají nejlepší pověst ve vědeckém prostředí. Průzkumu se zúčastnilo více než 13 tisíc vědců. Loni oslavila MSU své 255. výročí. V současné době je jednou z největších vysokých škol ve světě. Má 39 fakult, na nichž kromě 40 tisíc Rusů studuje také více než dva tisíce zahraničních studentů ze 150 zemí. V cizině funguje pět odboček univerzity a na oběžné dráze kolem Země pracují dvě univerzitní družice, které sbírají údaje o atmosféře. Ročně odjíždí dva tisíce ruských studentů na stáž do Evropy, Asie a USA. 11 absolventů MSU se stalo laureáty Nobelovy ceny.

■ **Nejoblíbenějšími zeměmi ruských turistů** jsou Mexiko, Thajsko, Portugalsko, Kuba, Dominikánská republika, Vietnam a Maroko. Nejméně populární jsou naopak Singapur a Norsko. Počet loňských turistických výjezdů byl největší za posledních 10 let.

■ **Počítačový server RuTube posvětil** a současně z něj vyhnal zlé „duchy“ pravoslavný kněz otec Viktor přes obavy, že svěcená voda by mohla poškodit zařízení. V blízké budoucnosti ještě obdrží požehnání od islámské Rady muftí a vrchního židovského rabína Ruska. Stránky měsíčně navštěvuje více než 10 milionů uživatelů.

■ **Pivo z potraviny na alkoholický nápoj** přehodnotila hned při prvním čtení ruská Státní duma s tím, že jde o správný krok, který zachrání zdraví mnoha mladým lidem a dovádí ruské předpisy týkající se alkoholu do 21. století. Norma navíc stanovuje objem plechovek a lahví do 0,33 litru a zakazuje prodej piva v nočních hodinách. Přes trvalou popularitu vodky se konzumace piva za posledních patnáct let více než ztrojnásobila.

■ **Na udělování českých víz** na lvovském konzulátu prostřednictvím soukromé české firmy, inkasující za telefonické sjednání termínu poplatek 20 dolarů, neshledala česká protikorupční policie nic trestného.

■ **Dohodu o přezbrojení Černomořské flotily** plánuje Rusko v blízké budoucnosti ve vojenské spolupráci s Ukrajinou. Může i přizvat odborníky z ukrajinského Južmašu k rozvoji projektu těžké balistické střely poslední generace a nabízí také pomoc v boji proti pirátství – a to využitím ruských válečných lodí s přítomností ukrajinských speciálních jednotek v Adenském zálivu.

■ **Zpoplatnění amatérského rybolovu v Rusku** má přinést do ruského rozpočtu 2,5 až 3krát více než komerční rybolov. Populární zábava 25 milionů ruských občanů – lov ryb na udici však není jen koníček, ale i způsob jak doplnit rodinný stůl. Přechod rybaření na komerční bázi již probíhá a očekává se, že v zemi se bude brzy dražit 6,5 tisíce pozemků pro sportovní a rekreační rybolov. Plány vybírat poplatky za rybářské povolenky je podle kritiků tohoto rozhodnutí „chorá touha odpovědných činitelů přenést problémy odvětví z nemocné hlavy na zdravou a zalézt přitom do kapes občanů“.

■ **Běloruské ministerstvo zahraničních věcí** vyjádřilo „hlubokou lítost“ s rozhodnutím EU o sankcích týkajících se předních běloruských osobností a zdůraznilo, že běloruské vedení bude vynuceno **„odpovědět proporcionálně a adekvátně opatřeními, jejichž smyslem je upevnění suverenity Běloruska, zachování stability a konsolidace běloruské společnosti.**

Prohlášení dále zdůrazňuje, že EU svými kroky ignoruje „jasnou vůli běloruského lidu“ a pokouší se vměšovat do vnitřních věcí svrchovaného státu. Kromě toho se EU pokouší podporovat běloruskou opozici, což prohlášení označuje za pokus „podporovat nezákonnosti a extremismus ze zahraničí“.

(SV)

SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS

Libye, Japonsko a – Rusko

Obě hlavní velké události nedávných dní – povstání v Libyi a zemětřesení v Japonsku – nemohly zůstat bez patřičné odezvy v Rusku.

Dotýkají se totiž oblastí, o něž mělo nebo má Rusko a jeho ekonomika životní zájem. Nemůžeme proto ani v době uzávěrky tohoto čísla SV (polovina března) nezaznamenat dosavadní ruské reakce i s vědomým rizikem případné dubnové neaktuálnosti.

Zpočátku se ruští představitelé zjevně zdráhali podpořit kritiku Kaddáfího režimu, i když jej prezident Medveděv označil za „politickou mrtvolu“. S přibývající převahou vládních jednotek však se překvapivě stupňovaly mezinárodní – tedy i ruské kroky proti vládě v Tripolisu. Po embargu obchodu se zbraněmi s Libyí následoval prezidentský výnos, zakazující jakékoli libyjské operace na území Ruské federace, aby dále ruský prezident zakázal ve speciálním nařízení vjezd do země Kaddáfímu a dalším patnácti lidem. Tato opatření jsou dávána do souvislosti s pořádáním 21. světového ropného kongresu v Moskvě, jehož se účastnilo více než 2000 představitelů byznysu, průmyslu a vědy, a s úsilím uspořádat příští světový ropný kongres v Moskvě v r. 2014.

V téže době podle libyjské televize, Kaddáfí na jednání s velvyslanci Ruska, Číny a Indie pozval uvedené státy, aby investovaly do libyjského ropného sektoru.

Do zahájení bojových operací v Libyi dosahoval objem tamější těžby nafty 1,6 milionu barelů denně. V zemi působily americké společnosti Conoco Phillips a Exxon Mobil, britsko-nizozemská Royal Dutch Shell, italská Eni a španělský Repsol. Ropný průmysl byl vážně poškozen dopady občanské války, ale i sankcemi a odmítáním bank provádět transakce související s libyjskými společnostmi: Libye vyzvala obnovit těžbu a přepravu ropy. Vojenské orgány prý zajistily bezpečnost ropných přístavů. Zaměstnanci ropných společností byli vyzváni, aby se vrátili na objekty a přistoupili k práci.

A japonská tragédie?

V rámci světové vlny solidarity nabídly Japonsku mezi prvními pomoc Rusko i Ukrajina. Významnými dodávkami elektřiny výrazně pomohl ruský východ řešit katastrofální následky zemětřesení. Experti Rosatomu k uklidnění situace bezprostředně uvedli, že ruským územím na Dálném východě nehrozí nebezpečí ani při nejhorším scénáři vývoje.

Premiér Putin zdůraznil, že své plány v oblasti rozvoje a využití jaderné energie Rusko přehodnocovat nebude a že má kapacity plně zajistit nejméně 25 % světového trhu, služeb, výstavby a bezpečného provozu jaderných elektráren.

Nad problémem „budoucnost Slovanů a energie“

se zamýšlí i člen předsednictva SV ČR **Pavel Rejf**, z jehož obsáhlého článku citujeme závěr: Víme, že na Ukrajině jsou špatné zkušenosti s černobylskou elektrárnou. S lidskými chybami a technologickou nekázní máme zkušenosti i my – v souvislosti s havárií a uzavřením první jaderné elektrárny československo-sovětské konstrukce v Jaslovských Bohunicích. Ukazuje se, že je nutné konstruovat reaktory s vestavěnou bezpečností a nespoléhat na lidskou bezchybnost a technologickou disciplínu.

Navzdory tomu je technologická budoucnost lidstva, a tedy i slovanských států v přechodu k úsporám surovinami a energií, ve využití množivých štěpných reaktorů a v přechodu k „vodíkovému hospodářství“. Velké ekonomické zdroje k takovému technologickému převratu je jistě možné a nezbytné najít v podstatném snížení výdajů na zbrojení. Již v současné době existují technické možnosti zajištění rostoucích energetických potřeb lidstva.

Tolik Pavel Rejf.

(SV)

Ohlédnutí za dvěma osmdesátkami

Všichni známe ten bílý terč ohraničený červeným pruhem, v němž černá cifra **80** řidiče upozorňuje, že je třeba ubrat plyn před následným dalším snížením rychlosti. Totéž platí i pro většinu seniorů, kterým se podaří dobrat se k dotyčné věkové etapě – včetně politiků. Někteří z nich se však těžko loučí s dosavadní spanilou jízdou.

Přesvědčil nás o tom **Michail Gorbačov**, když v předvečer svých osmdesátin považoval za nutné připomenout se ostrými obviněními na adresu V. Putina a D. Medveděva, že „zpychli“ a „nerespektují voliče“. Putinovu stranu Jednotné Rusko pak srovnal se sovětskou komunistickou stranou. Je to asi těžké pro nositele Nobelovy ceny míru, po dvaceti letech doma ne a ne prorazit. V roce 1996 dostal v prezidentských volbách **pouhých půl procenta hlasů**. Po pěti letech založil Sociálně demokratickou stranu Ruska, aby z ní po třiceti měsících odešel.

Prostě v Rusku mu lidé neodpustili, když pod hesly perestrojky a glasnosti zahájil proces rozpadu a zániku světové supervelmoci. A tak si musel jezdit pro vavříny do zemí NATO, kde byl oceněn Cenou Point Alpha za zásluhy na sjednocení Německa po boku kancléře Kohla a prezidenta Bushe staršího. A že si tam lidé „Gorbyho“ náležitě váží, svědčí třeba vystupování v reklamě na Pizza Hut nebo že jméno Gorbačov se stalo značkou slavného portského vína.

Nicméně v Kremlu přece jen dostal k narozeninám Řád svatého apoštola Ondřeje Prvozvaného a v jeho osobě dokonce vzdal D. Medveděv úctu nejen jemu „za enormní práci“, ale i bývalému Sovětskému svazu. I tak hlavní oslavy Gorbačovova jubilea se měly odehrát mimo Rusko.

Přímo se zde nabízí srovnání s dalším ruským osmdesátníkem **Jevgenijem Primakovem**, který týden předtím oznámil svou rezignaci z funkce prezidenta Obchodní a průmyslové komory RF. Učinil tak po osmi letech, kdy významně přispíval k získávání investic do ruské ekonomiky, když předtím ve funkci premiéra v roce 1998 vyvedl zemi z krize. Není tajemstvím, že tehdy byl i hlavním kandidátem na prezidentství po nemocném Jelcinovi. Neskýtal však dosti jistoty pro následnou beztrestnost oligarchické „rodiny“ Jelcinova klanu, a tak byla pro očekávanou ostrou volební kampaň zvolena Putinova rozhodná povaha a tvrdost. Za jednoho z nejvýznamnějších světových politiků, který „vrátil ruské diplomacii důstojné místo a **dokázal vrátit ruskému lidu respekt“,** jak jej při loňské návštěvě v Praze označil velvyslanec A. Fedotov. Patrně i se vzpomínkou, jak při cestě na oficiální návštěvu do USA přikázal obrátit letadlo, když se dozvěděl o bombardování Bělehradu Severoatlantickou aliancí.

K oné v úvodu zmíněné „zvolňovací“ osmdesátce dorazil v uplynulých dnech i náš šéfredaktor. Souběhem času právě odredigoval své sté číslo SV. (Osm set pečlivě připravených stránek – ty řádky raději nepočítat.) Do dalších čísel přejeme dobré zdraví, stálou pohodu a nadále trpělivost a porozumění pro spolupracovníky. (To snížení rychlosti asi nehrozí...)

Karel Dostál

Ruský masopust neboli maslenica byl opět věren tradici.

Návrat na předkrizová maxima?

„Ruský obchod s Českou republikou se vrací na předkrizová maxima z roku 2008 a zdá se, že letos i v dalších letech poroste,“ řekl obchodní představitel Ruské federace v Praze **Alexandr Turov**.

„Nic není zcela jisté a všechny odhady připomínají spíše věštění z křišťálové koule,“ reagoval výkonný ředitel Komory pro hospodářské styky se SNS **František Masopust.**

Debatu uspořádala Asociace absolventů ruských (sovětských) vysokých škol pro své členy a další zájemce ve spolupráci s Ruským střediskem vědy a kultury.

Oba protagonisté představili svůj pohled na úroveň vzájemné hospodářské spolupráce. Rusko má zájem především o nákup technologií, v první řadě ze strojírenských oborů. Česko chce vyvážet více zboží – mj. i kvůli potřebě krýt tímto způsobem účty za ropu a zemní plyn.

Dotazům dominovala **dvě témata**: Postoj Ruska k temelínskému tendru a možnosti českých firem uspět na ruském trhu. Rozhodovat o dodavateli nových jaderných bloků by se mělo podle kvality projektu, nikoli podle politických hledisek, zdůraznil A. Turov.

Obdobný přístup platí ostatně i při získávání zakázek na ruském trhu, připomněl F. Masopust: „Máme stále šanci. Musíme však nabízet minimálně stejně dobré zboží jako konkurence – a pak můžeme využít toho, že naši partneři znají Česko a naše podniky mají v Rusku stále dobrou pověst.“

(SV)

Jednou větou

■ **Sklizeň obilovin v Rusku** v roce 2010 byla v důsledku sucha a požárů nižší o 37,3 %, u brambor o 32,1 %, u slunečnice o 17,3 %, u cukrovky o 10,7 % a u zeleniny o 9,4 % než v předchozím roce.

■ **Ruský průmysl by měl dosáhnout předkrizové úrovně** koncem roku 2011 nebo začátkem 2012, míní vicepremiér a ministr financí Kudrin.

■ **Pro vznik Mezinárodního finančního centra v Moskvě** byl v uplynulém roce podle prezidenta Medveděva učiněn významný pokrok.

■ **Výstavba Baltské jaderné elektrárny**, která má být dokončena v roce 2018 a o jejíž proud má zájem i Polsko, započala v Kaliningradské oblasti.

■ **Téměř polovina obyvatel Ruska** by se měla podle D. Medveděva do roku 2020 věnovat drobnému a střednímu byznysu.

■ **K návratu k „tolerantním sovětským hodnotám“** vyzval v Ufě prezident Medveděv v rámci odsouzení politického extremismu.

■ **Ruská Duma projednává zákon proti korupci**, podle něhož budou úplatkáři muset platit státu pokutu, jež stokrát převyšuje částku protizákonného daru.

■ **Na ruský trh s ojetými vozy** vstoupí letos skupina autobazarů AAA Auto, která má v ČR a na Slovensku 25 poboček.

■ **Názor Rusů na Ukrajinu** se v průběhu roční vlády prezidenta V. Janukovyče podle ruského Centra Levada podstatně zlepšil z 29 % na 72 % pozitivních hodnocení.

■ **Autopark ukrajinského prezidenta** nahradí v rámci úsporných opatření dosavadní mercedesy českými škodovkami.

■ **Ukrajina by zbankrotovala** dle vyhlášení premiéra Azarova nebýt slev na ruský plyn oproti cenám dohodnutým bez vědomí vlády a tehdejší premiérky J. Tymošenkové.

■ **Bělorusko je lokomotivou projektu SNS** a jeho orgány dostávají dle ředitele výkonného výboru S. Lebeděva plnou podporu a pomoc od vlády a prezidenta republiky.

■ **OSN se omluvila Bělorusku** za „velmi nemilý incident“, když zveřejnila nepravdivou zprávu, že porušilo zbrojní embargo uvalené na Pobřeží Slonoviny.

■ **Kazašský prezident N. Nazarbajev při návštěvě Číny** sdělil, že v Kazachstánu působí přes tisíc čínských podniků a v roce 2010 se objem vzájemného obchodu zvýšil o 200 mld. dolarů.

■ **Sjednocení Moldavska s Ruskem** si podle průzkumu přeje 40 % občanů, 19,5 % by si umělo představit Svaz Ruska, Běloruska, Moldavska a Kazachstánu, 8,4 % by přivítalo obnovení SSSR a jen 5 % by upřednostnilo spojení s Rumunskem.

■ **„Egyptský scénář je plně reálný i pro Gruzii,“** prohlásila v rozhovoru pro ukrajinskou agenturu UNIAN bývalá předsedkyně gruzínského parlamentu N. Burdžanadzeová.

■ **V Moskvě**, hlavním městě Ruské federace, se připravují na návštěvu amerického prezidenta Baracka Obamy, o jejímž programu jednal zde počátkem března po tři dny jeho viceprezident Joe Biden s ruskými představiteli.

Tuto stránku, věnovanou informacím o životě východoslovanských národů, řídí a rediguje Karel Dostál.

SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS

Karadžič usvědčoval generála OSN

V rámci Karadžičova procesu v Haagu vystoupil jako svědek obžaloby John Wilson, brigádní generál australských ozbrojených sil ve výslužbě.

Tento svědek byl vyšším styčným důstojníkem Vojenské mise OSN pro bývalou Jugoslávii (UNMLO-Y) od ledna do března 1992. V březnu pak byl jmenován vedoucím vojenským pozorovatelem Ochranných sil (UNPROFOR) v Sarajevu, kde zůstal do června 1992. Od prosince 1992 sloužil jeden rok jako poradce při Mezinárodní konferenci o bývalé Jugoslávii (ICFY) v Ženevě.

Tedy svědek nadmíru erudovaný a důvěryhodný!

Hlavním tématem Wilsonova svědectví bylo ostřelování a aktivita sniperů v Sarajevu. Když byl dotázán na to, kdo na město střílel, svědek řekl:

„Tuto palbu řídily a vedly téměř výlučně srbské síly, které obléhaly město. Prezidentské síly měly k dispozici velmi málo těžkých zbraní, takže jakákoliv dělostřelecká a minometná palba, která dopadala na město, pocházela prakticky všechna od Srbů."

V jedné ze zpráv, kterou zaslal do OSN, sdělil: „Poslední týden se vyznačoval těžkými boji v Sarajevu. Srbské síly pokračovaly v ostřelování města a především zahájily soustředěný útok s cílem dobýt předměstí Dobrinja, které sousedí s letištěm. Tento útok byl podpořen dělostřelectvem a tanky. Minometný útok na zalidněnou ulici ve staré části města z 22. června 1992 zabil 14 lidí a 35 zranil."

Když se ho žalobce zeptal, kdo byl za tento útok na Dobrinju zodpovědný, svědek řekl: „Je těžké to říci přesně. V té době jsem byl přesvědčený, že se srbské síly snaží vytlačit veškeré prezidentské síly, které by se mohly nacházet v oblasti letiště, aby mohly ovlivňovat bezpečnostní a taktickou situaci v jeho okolí. Nicméně, také můžete říci, že tyto boje mohly vyvolat prezidentské síly, které se snažily dosáhnout téhož cíle. Je nemožné říci, kdo byl za tento útok odpovědný. Obě strany se na tom podílely s velkou prudkostí. Velkou většinou palebné síly však disponovaly srbské síly."

Když byl dotázán na to, kdo byl odpovědný za minometný útok na zalidněnou městskou ulici z 22. června, svědek řekl: „Nejsem si vědom toho, že bylo vůbec provedeno nějaké formální vyšetřování tohoto nešťastného incidentu a zda to bylo někomu připsáno."

Dále pak mimo jiné sdělil generál Wilson soudu, že „od zástupců Úřadu prezidenta Bosny a Hercegoviny obdržel informaci, že někde na jih od Sarajeva byl tunel, kde byl držen značný počet Nesrbů, mezi nimiž bylo údajně mnoho žen a dětí. A Úřad prezidenta se obával o bezpečnost těchto lidí."

Generál Wilson si neověřil, kdo říkal pravdu. Řekl: „Nakonec jsem dolů nikoho neposlal, aby tento tábor či zadržovací středisko navštívil."

Poté, co obžaloba dokončila výslech, bylo umožněno začít s křížovým výslechem svědka.

Třebaže generál Wilson poskytl svědectví, které podpořilo argumenty obžaloby v souvislosti se Sarajevem, během křížového výslechu se rychle ukázalo, že jeho svědectví se nezakládalo na žádných skutečných vědomostech o situaci v Sarajevu. Ačkoli zastával v OSN pozici vyššího představitele, neměl skoro vůbec žádné povědomí o tématu, o kterém svědčil.

Generál Wilson například nevěděl, že během války v Sarajevu proti sobě bojoval 1. sbor armády Bosny a Hercegoviny a sbor Sarajevo-Romanija bosensko-srbské armády.

Když mu Karadžič položil otázku ohledně tohoto 1. sboru armády BaH, svědek řekl: „Pane Karadžiči, nevím, co je to ten 1. sbor." Karadžič se ho překvapeně zeptal: „Vy nevíte, že muslimské síly v Sarajevu se nazývaly 1. sbor?" A Wilson potvrdil: „Ne, to jsem nevěděl."

Kromě toho, že svědek nevěděl, kdo bojoval a proč, nevěděl, které území bylo v držení té či oné strany. Karadžič se ho zeptal: „Která předměstí a sídliště v Sarajevu obývali převážně Srbové?" A svědek odpověděl: „Nemám žádné podrobné vědomosti o etnickém rozdělení Sarajeva." Řekl: „Nevím, jak bylo Sarajevo a okolní území etnicky rozděleno."

Svědkova neznalost mu nebránila v obviňování Srbů. Karadžičovi řekl: „Již jsem vám uvedl, že nevím, která čtvrť byla srbská a která ne. Říkám, že Srbové masivně pálili z těžkých zbraní na městské části Sarajeva."

Karadžič se ho zeptal, zda není „poněkud složité říci, kdo pálil na koho, když nevíte, kdo měl v držení jaké oblasti?"

Svědek odpověděl: „Souhlasím, že to je složité, ale můžete pozorovat a můžete poslouchat. Celkovou oblast znáte. Podle těžkosti palby můžete určit, když znáte rozmístění sil, kdo podniká hlavní nápor."

Karadžič se ho zeptal: „Když granáty dopadají na nějakou čtvrť, není důležité, zda je to srbská nebo muslimská čtvrť?" Svědek odpověděl: „Nemyslím si, že etnické složení těch čtvrtí s tím má tak strašně moc do činění." Ale má to co do činění s tímto procesem, protože obžaloba viní Karadžiče z útoku na Sarajevo s cílem terorizovat a trýznit Muslimy.

Karadžič se svědka zeptal: „Víte, že UNPROFOR byl znepokojen tím, že muslimské dělostřelectvo bylo umístěno například v blízkosti nemocnice a že proti tomu UNPROFOR protestoval?" Svědek odpověděl: „Ano, povšechně o tom vím."

Karadžič svědkovi ukázal protestní dopis, který kvůli tomu generál Morillon zaslal Alijovi Izetbegovičovi. Poté, co si svědek dopis prohlédl, potvrdil, že se to „shoduje s některými ústními sděleními, která jsem obdržel v Sarajevu."

Svědek posléze začal být nespokojený s linií výslechu a řekl: „Tato problematika umísťování zbraní na nevhodná místa nebo to, že minomety byly po městě přemísťovány, ignoruje skutečnost, že reakce, kterou vyprovokovaly, byla zcela nepřiměřená." Řekl: „Je důležité chápat, že zatímco se provokativního chování možná dopouštěla jedna ze stran, odpověď na to byla zcela nepřiměřená vzhledem k hrozbě, která touto aktivitou vnikla."

Svědek řekl, že neví o žádném zločinu na Srbech. Když se ho Karadžič zeptal na zločiny, které byly spáchány na Srbech v údolí řeky Neretvy, Livnu a Pofalići, svědek trval na tom, že o tom nic neví.

Karadžič se svědka zeptal na Muslimy masakrující jugoslávské vojáky. Řekl: „Pokud jde o Mladičův vzkaz ohledně evakuace, vidíte to nyní v jiném světle, když víte, že 2., 3. a 15. května, ačkoli byla tato evakuace domluvena, byli tito vojáci chyceni do pasti a zabiti (Muslimy v Sarajevu a v Tuzle)?" Svědek potvrdil, že ví o tom, že jugoslávští vojáci byli zmasakrováni, když se pokoušeli stáhnout se z Bosny. Řekl: „Ano, vím o tom, co se stalo." Ale vyjádřil názor: „Bylo to ukázkou selhání všech stran tohoto konfliktu."

Karadžič vyjádřil svůj nesouhlas s tímto názorem. Řekl: „Toto stažení bylo dohodnuto a armáda s tím souhlasila, ale byla napadena krvežíznivým způsobem druhou stranou. Takže to není o vzájemných porušováních, která přicházela z obou stran."

Karadžič přišel k soudu vyzbrojen také přepisem ze zasedání Předsednictva Bosny a Hercegoviny z 6. května 1992.

Alija Delimustafič, bosenský ministr vnitra, říká: „Avdo Hebib nařídil začít válku, aby lidé zahájili palbu a obsadili kasárna. Poslal tento rozkaz všem ústředím bez mého vědomí. Vyhlásil válku. Řekl jsem mu, ať vydá prohlášení, aby dodržel patřičnou formu. Nikdy za mnou znovu nepřišel, nekomunikuje se mnou."

Delimustafič říká: „Avdo Hebib vyhlásil armádě válku. Ve čtyřech bodech. Podepsal depeši. Zkopíroval ji a rozeslal všem ústředím v republice. Oficiálně. Podepsal to a řekl: zabíjet, krást, útočit na kasárna!"

Tento text má svůj zdroj na stránkách „Andy Wilcoxson".

Kdo je Andy Wilcoxson? Periodikum The Serbian Times zveřejnilo zajímavý rozhovor. Na otázky odpovídal Andy Wilcoxson – komentátor, zpravodaj a vědec/badatel organizace Slobodan Milosevic Freedom Center The Hague. Američan Andy Wilcoxson své zpravodajství a komentáře o aktuálním dění v Haagu pravidelně zveřejňuje na své internetové stránce. Řekl mj.: „Stránky fungují od 28. června 2002.

The Slobodan Milosevic Freedom Center bylo založeno na žádost Slobodana Miloševiče. Požádal Nico Varkevissera, aby založil organizaci v Holandsku. Ten tak učinil. Řekl: „Nikdo neposkytuje nějakou pravidelnou hotovost pro naši práci. Příležitostně dostaneme některé menší finanční dary, ale nic moc velkého. Nikoho z nás to neživí. Já pracuji jako technik televizního vysílání na plný úvazek."

(Zpracoval **Stanislav Hrzina**)

Tři roky mezinárodní ostudy

V Kosovu mohutně oslavované třetí výročí (17. 2.) jednostranného vyhlášení „nezávislosti" tohoto srbského kraje umožňuje střízlivě pohlédnout na současnost. Popření mezinárodního právního systému, nástupiště k budování Velké Albánie a budování státu ne na principu historického práva, ale na etnografickém základě. To jsou základní momenty, na kterých v Kosovu staví.

Jedním z ukazatelů bezmocnosti „světového společenství" v Kosovu jsou od prosincových parlamentních voleb pokračující jednání o sestavě nové vládnoucí koalice. Bez ohledu na všechny výzvy představitelů Evropské unie (včetně emisara EU v Prištině Pietera Faitha) vytvořit novou vládu ke třetímu výročí nezávislosti se to vůdcům albánských kosovských stran přesto nepodařilo. Jakup Krasniči, vykonávající povinnosti předsedy parlamentu, konstatoval nemožnost splnění lhůty a řekl, že první zasedání nové sestavy kosovského parlamentu proběhne opožděně. Očekává se, že brzy může být již konečně dosažena dohoda o vytvoření koalice Demokratické kosovské strany Hašima Thaciho a Aliance za nové Kosovo multimilionáře Bedžeta Pakolliho. V takovém případě si Thaci, obviňovaný Radou Evropy z pašování zbraní, drog, masových vražd a obchodu s lidskými orgány, zachová post premiéra, a známý skandální podnikatel Pakolli, kterého švýcarské soudní orgány podezřívají z rozsáhlých machinací ve stavebnictví v Rusku a dalších zemích SNS, se stane prezidentem.

To, co se v Kosovu již roky děje, jen podtrhuje neschopnost Rady bezpečnosti a OSN zaručit dodržování mezinárodních úmluv a fungování mezinárodního práva ve světě.

(sh)

(Čerpáno z internetu)

Nejtěžší v těch lokálních konfliktech je vybrat si správnou stranu – to jsme taky jednou zřídili bezletovou zónu a rozsekali je na padrť – a pak se zjistilo, že bojujeme na straně Godzily, či co to bylo...

Neutralita. Jak pro koho

Švýcarské orgány měly přístup k tajné dokumentaci NATO, ve které jsou uvedeny zločiny člena předsednictva Parlamentu Kosova a Metohije Xhavita Halitiho. Píše o tom švýcarský deník Neue Züricher Zeitung a pokládá otázku, není-li na zločin nahlíženo přes prsty.

Švýcarský deník v článku s názvem „Nejnebezpečnější člověk Kosova se švýcarskou minulostí" uvádí, že NATO, ale i švýcarské instituce, věděly velmi mnoho o kriminálních intrikách a zločinech kosovského politického vedení.

„Hlavní otázka, kterou si musí položit i další státy, zní: Nehledělo se na problémy Balkánu ve jménu stability příliš přes prsty?" zdůrazňuje švýcarský list. Článek dodává, že po zprávě Dicka Martyho a zprávě britského deníku Guardian o zapojení Thaciho a Halitiho do organizovaného zločinu je jasné, že není pravda, že nikdo nic nevěděl a obzvláště ne švýcarské instituce, odkud byla v devadesátých letech UCK kontrolována a podporována.

Podle tajných vojenských údajů, na které se odvolává Guardian, je Haliti jednou z klíčových osob organizovaného zločinu napojenou na albánskou mafii a tajnou službu UCK. Právě on je podle londýnského deníku ten, kdo kontroluje Hashima Thaciho a představuje sílu, která za ním stojí.

„Na rozdíl od Dicka Martyho měli tehdejší vyšetřovatelé KFOR menší zájem o události a činy v době války," píše Neue Züricher Zeitung a dodává, že agenti za znepokojivé označili skutečnosti, že Haliti v době studií psychologie v Curychu spolupracoval s jednou společností, kterou kontrolovali džihádisté.

Kromě toho Haliti udržuje kontakty s albánskou mafií a podporuje Velkou Albánii – noční můru stratégů NATO na Balkáně. Zpráva NATO popisuje vztah Thaciho a Halitiho jako symbiózu, která oba drží u moci i při životě. Vysvětluje, že Haliti je příliš mocný na to, aby ho Thaci opustil a současně je až příliš zapojen do světa zločinu, než aby mohl postoupit do vyšší politické pozice.

„Očividně měly švýcarské orgány po válce v Kosovu a Metohiji plný přístup k materiálům tajných služeb NATO. Tvrzení, že se o minulosti kosovských vůdců nevědělo, nebo se chybně hodnotila, se s každým dalším dokumentem NATO stává stále méně věrohodné," komentuje Neue Züricher Zeitung.

(sh)

Případ „Medikus" – plný mlhy

Soudce předběžného líčení Eulexu potvrdil obžaloby proti čtyřem osobám spojeným s případem „Medikus", soukromou klinikou, která se zabývala ilegálními transplantacemi lidských orgánů v Prištině. Zamítl však obžalobu ohledně obchodování s lidmi a organizovaného zločinu. Obžaloba byla vznesena proti Luftimu Dervishimu, Dritonu Jiltemu, Sokolu Hajdinimu a Iliru Recajovi za nezákonné vykonávání lékařské činnosti a zneužití služebního postavení a pravomoci.

Prokuratura pak oznámila odvolání proti rozhodnutí o zamítnutí obžaloby z obchodování s lidmi a organizovaného zločinu.

Obžaloba byla částečně vrácena prokuratuře, aby uvedla některé faktické údaje týkající se dvou obviněných a předmětu jejich obžaloby z protiprávního vykonávání lékařské činnosti, uvádí se v oznámení. Případ „Medikus" otevřeli kosovští policisté ve spolupráci s orgány UNMIK v listopadu 2008 a ve vyšetřování pak pokračovala policie Eulexu pod dohledem Zvláštní prokuratury Kosova. Eulex (mise Evropské unie) v tomto případu vznesl v minulém roce obvinění již dvakrát.

Mezi obviněnými je několik lékařů a jedna osoba, která předtím pracovala na Ministerstvu zdravotnictví Kosova. „Dárci" orgánů a jejich příjemci pak byli různých národností.

Turecké soudní orgány nejprve zatkly a poté pustily na svobodu doktora Yusufa Sonmeze, který v „Medikusu" pracoval a který čelí obvinění z podílu na obchodování s lidskými orgány na Kosovu.

Po výslechu před soudcem Resatem Urugem v Istanbulu chirurg Sonmez, jehož média nazývají „doktor Frankenstein" nebo „doktor sup", všechna obvinění odmítl.

(SV)

Neušlo nám

■ Ohebné právo

Když dojde na bývalou Jugoslávii (dnes se skrývající za termínem Západní Balkán), normální pravidla jednoduše neplatí. Mezinárodní právo je neskutečně ohebné, státy mohou vzniknout a zaniknout díky potřebě jedince a diplomatické dohody mohou být zrušeny. Například v Bosně nyní mají americký a anglický velvyslanec více síly než imperiální místokrál, který míval v minulosti moc absolutního tyrana. Současná koaliční vláda Srbska byla sestavena vyslanci z Washingtonu a Londýna. Washington ostatně tahá v oblasti za nitky již od října 2000, kdy CIA sesadila Slobodana Miloševiče a pokračovala ve vytváření příkladu pro „barevné revoluce" jinde ve světě.

■ První jednání Bělehradu a Prištiny

Zahajovací schůzka dialogu mezi Bělehradem a Prištinou se za účasti hlav obou týmů Borislava Stefanoviče a Edity Tahiri a za zprostředkování EU uskutečnila 8. 3. 2011 v Bruselu.

Stefanovič prohlásil, že nejdůležitějším tématem rozhovoru s představiteli Prištiny jsou pro Bělehrad problémy, které zatěžují Srby v Kosovu a Metohiji. „Otázky týkající se suverenity ponecháme na pozdější fáze rozhovoru," říká Stefanovič.

Před jednáním Stefanovič novinářům řekl, že Bělehrad začíná dialog s „brašnou plnou návrhů" a zdůraznil, že tématem rozhovorů budou katastry, letecká doprava, telekomunikace a celní razítka. Dodal, že „to neznamená, že nyní všechno vyřešíme." Tahiri několikrát zdůraznila, že se jedná o rozhovory dvou nezávislých států a že jde o technický dialog.

■ Beckenbauer čestným velvyslancem Kosova

Legendárnímu německému fotbalistovi Franzi Beckenbauerovi byl v Prištině udělen titul čestného velvyslance Kosova, jenž mu udělil kosovský prezident Pakolli.

Zpráva dále uvádí, že jmenování Bekenbauera je odměnou za zásluhy, kterými se rozumí dosavadní i budoucí podpora „integrace kosovských fotbalistů do UEFA a FIFA," uvedla Pakolliho kancelář.

■ Příkladná stupnice hodnot

Americká média věnovala větší pozornost pověstem o sexuálních stycích Juliana Assange se dvěma upovídanými Švédkami, než oficiální zprávě obviňující kosovského premiéra Hashima Thaciho z toho, že provozuje zločinný podnik, který je, kromě téměř všech možných zločinů, odpovědný i za vraždy zajatců, aby pak mohly být jejich tělesné orgány prodány na světovém trhu!

■ Za dárek čeká pokutu

Rčení, že každý dobrý skutek bude po zásluze potrestán, se vyplnilo v Bulharsku. Tamní rybář Dojčo Gospodinov ulovil pro premiéra Bojka Borisova dvacetikilového sumce, za dar ale bude muset zaplatit pokutu 200 leva (téměř 2500 korun).

Nešťastný rybář z jihobulharské vesnice Stalevo není pokutován proto, že by byl dárek pochopen jako úplatek, ale protože podle úřadů samotný úlovek byl nelegální. Ryba totiž není zapsána v sezónní povolence pětašedesátiletého rybáře. **(ČTK)**

■ Srbský dotazník ke vstupu do EU

31. ledna odevzdala srbská vláda své odpovědi na dotazník ke vstupu do EU. Je to masivní dokument. Rychlý pohled na tento dokument naznačuje, že se Bělehrad nebojí prosazovat svůj setrvalý nárok na Kosovo bez ohledu na varování EU z loňského listopadu, že se tento dotazník netýká Kosova „podle rezoluce RB OSN č. 1244".

■ Makedonie není nejmenší

Makedonie není nejmenším slovanským státem, jak jsme tvrdili v minulém čísle. Tím nejmenším je Černá Hora. Omlouváme se všem pozorným čtenářům.

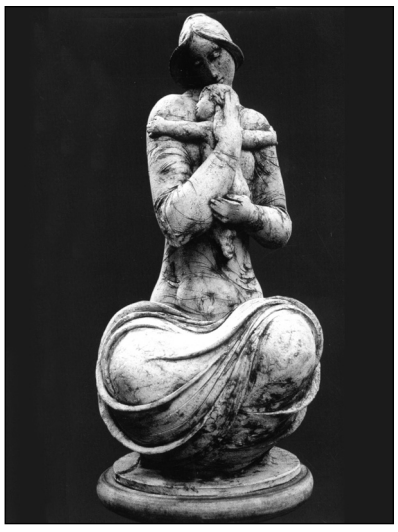
(SV)

Tuto stránku, která je věnována zpravidla problematice jižních slovanských národů, řídí a rediguje Stanislav Hrzina.

Neušlo nám

■ Z dílny manželů Hudečkových

Čtenáře Slovanské vzájemnosti a jejich přátele zvou na jubilejní výstavu k nadcházejícím pětasedmdesátinám známí umělci **Olga** a **Miroslav Hudečkovi** (keramika, sochy). Výstava s aktu-

álně mnohoznačným názvem **Vzkříšení 2011** se koná od 12. dubna v 18.00 h. do 1. května 2011 v Galerii Vyšehrad, Národní kulturní památka Vyšehrad (nad Libušinou lázní) a je otevřena denně od 9.30 do 18 h.

■ Švejk má narozeniny

Jaroslav Hašek napsal první povídky, v nichž poslal do světa české literatury dobrého vojáka Švejka, už v roce 1912, ale letos – 1. března 2011 – mu ČTK a jeden český list blahopřály k devadesátinám. K 90. výročí od chvíle, kdy se na českém knižním trhu objevil Haškův epochální román v podobě, v které ho zná mnoho českých a zahraničních literárních labužníků dnes pod titulem **Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války**. S ilustracemi národního umělce Josefa Lady je od té doby znám doslova nerozlučně. Byl přeložen do téměř šedesáti jazyků

■ Odešel svědek z Osvětimi

Ve věku 84 let odešel 26. února ze života **Arnošt Lustig**, český spisovatel, který úspěšně pronikl i na světové knižní trhy. Bylo mu patnáct let, když ho nacisté transportovali v listopadu 1942 do Terezína a poté do Osvětimi a Buchenwaldu. V Osvětimi ztratil nejen otce, ale i řadu příbuzných. To, co v tomto pekle zažil, potom přesvědčivě vylíčil v řadě literárních děl. Holocaust se stal jeho celoživotním tématem a v tomto žánru byl nepřekonatelným vypravěčem. Některé jeho knihy právem patří do zlatého fondu moderní české a československé literatury, jako Modlitba pro Kateřinu Horowitzovou a Dita Saxová. Podle jeho svědectví bylo natočeno i několik filmů, jako Transport z ráje, Démanty noci, Modlitba pro Kateřinu Horowitzovou, Dita Saxová. Ve své době se dostal do nominace na Nobelovu cenu za literaturu.

■ Folklor na visegrádské „vlně“

K 20. výročí Visegrádské skupiny V4 probíhala celoměsíční výstava Folklore Is Alive – společná přehlídka mladých umělců z ČR, Maďarska, Polska a ze Slovenska (České centrum, Rytířská 31, Praha 1, 4.3.-4.4.2011). Partneři: Folklorní sdružení ČR, ÚLUV Bratislava, Cepelia Polsko, Design Institut MOME Maďarsko spolu s uměleckými školami, kulturními instituty a zastupitelskými úřady Visegrádu v Praze.

■ Hledají Puškina!

Podle jisté předpovědi se měl nový Puškin narodit po 200 letech, to znamená v roce 1999, takže nový talent Ruska právě zvládá učivo základní školy. Je načase ho hledat! Tato poetická vize prý motivovala známou básnířku a spisovatelku Larisu Vasiljevovou, aby v Moskvě uspořádala podle dřívější tradice literárně hudební večer mladých talentů. Večer byl velmi úspěšný, ale nový talent se neobjevil.

Tuto stránku připravila a redigovala Jana Vacková

K. J. Erben nadstandardní

Motto: Potud národ svůj, pokud šetří svých památek“
K. J. Erben

K výročí narození **K. J. Erbena** (7. 11. 1811), básníka, prozaika, sběratele a vydavatele českých národních písní, překladatele prózy a poezie, folkloristy, historika, archiváře, jazykovědce, spoluzakladatele české folkloristiky, etnografie a jednoho z předních editorů staročeské literatury... byla v č a s vydána pozoruhodná nadstandardní kniha **Slovanské bájesloví – Karel Jaromír Erben**. Vydal Etnologický ústav AV ČR a Slovanský ústav AV ČR – s vročením 2009. **Kniha poprvé přináší celistvé zpracování Erbenova mytologického díla**.

Dílo patří do 19. století, do doby obrozenců, kdy mytologie (bájesloví, staročeská ústní tvořivost lidu s kreativním pojetím přírodních sil) byla oblíbenou vědou a dominujícím jevem. Dnes jako souhrn v pojmu lidové umění je chápána, případně podporována jako jev na úrovni státního klenotu či rodinného zlata patřícího do kulturního dědictví. Odpovídá totiž na globální starosti s identitou, s touhou po seberealizaci – s jistým kulturním zázemím. Právě proto Erben není pouze znak pro *Kytici*. Jde o Erbena – vědce zařazeného jako kulturní vzácnost do badatelského projektu Grantové agentury České republiky!

Proto je vydán v odpovídající úpravě. Tisk na křídovém papíru zvýrazňuje význam všech 511 stran velkého formátu. A také navíc 30 stran dokumentů převzatých z archivních zdrojů zejména Památníku národního písemnictví a ilustrací moderně pojatého provedení oněch dávnověkých pohanských božstev či autorit, kultů působících jaksi „mezi bohy a běsi“ – tak mi o tom vyprávěla na vernisáži těchto obrazů jejich autorka akad. malířka **Eva Kramarzová** (letní výstava v Lužickém semináři v Praze). Na obálce knihy je přetištěn její Perun jako opravdu hrozivý bůh hromu a blesku. Jeho zobrazení asi nadchne Ostraváky dodnes popularizující jeho sílu lakonickým a výstižným „Do Pěruna!“ Zadřel se jim už dávno do duše obdobně cíleně jako pradávným slovanským předkům v indoevropském prostoru či „etnosu“, a to už tři tisíce let před Kristem – tak praví učené zdroje o dobách předpísemných.

Čtení *Slovanského bájesloví* je kromě jiného dobrodružným sledováním ekonomického podtextu dávných zvyků Slovanstva. Pohanští bohové či bůžci v lidové meditaci zachraňovali úrodu, veškerou plodnost garantovalo podivuhodně Slunce v nesčíslných libozvučných, uctivých a užitkově laděných osloveních; déšť a vojenskou sílu zaručoval Perun v nejrůznějších proměnách jmen. Dobrodružstvím je právě **Erbenův poprvé knižně zpracovaný rukopisný abecední slovník slovanského bájesloví**. Je úžasný, což asi pochopí každý laik. Sama jsem nejdříve ze všeho prozkoumala Erbenův výklad o „národních pěvcích v zemích slovanských“, tj. o banduristech, kobzarech..., u Srbů jsou to guslaři, kdo prozpěvují jednak písně zděděné (nejvíce historické nebo dumy), jednak takové, které sami skládají. Toliko v Slovanstvu udrželo se ještě toto básnictví národní, které za starých dob pěstovali u Řeků rapsodové, u Skandinávců skaldové, u Keltů bardové“ (s. 157). Cesta rukopisného slovníku do „grantové“ knihy vedla ze složitých rozcestníků v Památníku národního písemnictví a Národního muzea v Praze. Obdobně zajímavý je průzkum stránek s Erbenovými komentáři mytologických hesel pro Riegrův ***Slovník naučný***.

Básník Erben se nezapře ani v několika odborných studiích uveřejněných v dané knize...

Vlastní práce geniálního Erbena doprovází úvod a zásadní studie s názvem **Kontext Erbenova bájeslovného díla** (předchůdci, současníci a následníci), na nichž se podílejí řešitelé badatelského projektu – vedoucí **Petr Kaleta** a spoluřešitel **Marcel Černý**. Zásluha řešitelů – editorů spočívá ve zjevně úctyhodném vztahu k předchůdkyni **Věnceslavě Bechyňové**, slavistce a bulharistce (1920-2000), která se zabývala erbenologickým studiem od poloviny šedesátých let. „Někdo tu její velkou práci musel dokončit a vydat. To ona nás inspirovala,“ zdůraznil Petr Kaleta při rozhovoru o knize i v knize.

Její studie a účast na řešitelském projektu není ve *Slovanském bájesloví* opomenuta. Kontext Erbenova bájeslovného díla je souhrn všeho, co je dostupné, objevené a dále objevované, co je upraveno či opraveno, zhodnoceno, kriticky i polemicky interpretováno mnoha autory až do současna a takto – jako otevřený systém nabídnuto novodobým erbenologům. Pokoru před rozsahem vědecké práce K. J. Erbena lze vyčíst i z kontextu o jeho zahraničních stycích s ruskými i polskými učenci, kteří pobývali v Praze – Erben byl členem zahraničních učených společností a byl považován za předního představitele evropské slavistiky. Jeho autorita vyvrcholila spoluprací s pořadateli moskevské národopisné výstavy a účastí na ní (1867) – doma ho následně čekal policejní dozor. Studijní cesty podnikal do Lužice, Drážďan, Budyšína, Folmavy, Řezna, Pasova (1864–1868).

Můj obdiv bohatého přehledu pramenů a literatury o slovanském a jemu blízkém bájesloví komentoval Petr Kaleta nadšeným upozorněním zejména na aktuální špičkové vydání publikace velmi pečlivě připravené v Běloruské akademii věd. V posledním desetiletí mezi mnoha jinými vydáními je prý tato kniha pozoruhodná.

Nadčasově vyznívá i Erbenův úvod k zmíněnému Kontextu... z pera **Bechyňová – Černý – Kaleta**: „*Památky slovanského bájesloví podobají se bývalé někdy velkolepé galerii soch ušlechtilého díla, ale jak povětrností tisíce století, tak i zhoubnou rukou nepřátelskou porouchané, rozkotané i porůznu rozházené po dalekém pustém sadě...*“

Pro zájemce o knihu uvádím (FF UK, přízemí č. 8) kontakt prostřednictvím e-mailu: petr.kaleta@ff.cuni.cz.

Jana Vacková

Setkání s poezií jižní Moravy

Ivo Odehnal (1936 ve Valašských Kloboukách) je básník jižní Moravy (*Moravo / bez Moran a morů)*, milostné poezie, veršů filozoficky laděných s prvky lidové poezie, bohaté na metafory. Vydává sbírky veršů od roku 1970, předělem je *Tiché bubnování* (1977).

Píseň o velkomoravské náušnici *(úryvek)*

5.
To já
obracím halíře hvězd
Čtu nýtek po nýtku:

Rostislav tehdy
po úradě s Moravany
vyslal posly
k Michaeli císařovi

Ten zas ke Konstantinu
filozofovi

A onen odpověděl:

Kdo může psát
řeč na vodu?

A císař:
Otvírej
tlukoucím

A Rostislavovi
vzkázal:

Posílám ti muže
který sestrojí knihy
pro tvůj lid

(popěvek)

I zpívá
Konstantin:

BEZ KNIH
JSOU NÁRODY NAHÉ

A ozvěna
rozepisuje:

NAHÉ JSOU NÁRODY
BEZ KNIH

6.
Báseň se mně
vzdouvá
v prsou –

Ano
moji předkové věštili
zářezy
počítali črtami –

než moravská hlaholice
zahlaholila

Pak přišlo
to velké otevření
úst

Nahý výkřik
na husí kůži

(Čí jsem
nejvíce?)

Živěte dzelo
zemlja ljudje

(Kousek po kousku
se přidávám)

Az buky
Az buky

Reci slovo
jeste dobro

(popěvek)

Ptáci dlouhého letu
usedají na Moravu

Hladím perutě
hlásek a slabik

Rozsévám semínka
písmen...

7.
Ale mniši a kněží
jako havrani
střemhlav

(Až mne polila
horkost)

Jak to
že jste Slovanům
pořídili knihy?

A oni:

I věci neživé
které vydávají zvuk
buď flétna
nebo citera
jsou-li němé
jakpak se pozná
co se píská
nebo hraje?

Tak i vy
nevydáte-li jazykem
srozumitelné slovo
jak se porozumí tomu
co mluvíte?

8.
Uprostřed chóru
o kopí klopýtám

V tichu staroslověnské
řeči

hledám sílu

Beru motyku –
klíč k zemi

K oblým loukám
se skláním
jako k sedmikrásce

9.
Na hrob
velkomoravského
velmože

dosedl motýl
lehčí než duše
mrtvých pod zemí

Z meče
vyrostl vlčí mák –

Toto semínko
však necejchoval
franský zbrojíř

Až do morku kosti
sahá moje hrdost

(popěvek)

Já
jako písečná rybka
lapený
očima rozprostřenýma
touhy sklízím

Kostěná píšťalko
z Mikulčic

Slyším tě
přes věky

Na spánku lebky
spí zlatý solid

čelistí
přivřený

10.
Tu každý dub
je veligradský

Tu každý strom
je velkomoravský

Země se pne po srdci
jako réva
po kůlech
mařatických strání...

(popěvek)

Na počátku
nebyl bůh

ale soluňští
bratři –

Sestrojili
písmena

na pevných
nohách –

(Vac)

Makedonská cena pro Iva Odehnala

Za básnické dílo a jeho vysoké estetické hodnoty udělila Společnost makedonských spisovatelů cenu **Literární žezlo** básníku **Ivu Odehnalovi** z Ostopovic. Toto jednomyslné rozhodnutí mu oznámil dopisem její tajemník Vele Smilevski. Uvedl, že cena mu bude předána v červnu 2011 na mezinárodním Svátku lip ve Skopji.

Při této příležitosti primátor Skopje prohlásí Iva Odehnala, jemuž bude letos 4. dubna 75 let, čestným básníkem makedonského hlavního města. **Společnost makedonských spisovatelů vydá výbor z Odehnalovy básnické tvorby v češtině, makedonštině a angličtině.** Do makedonštiny překládá Odehnalovu poezii předseda Společnosti přátel jižních Slovanů, slavista a balkanolog prof. PhDr. **Ivan Dorovský**, DrSc., emeritní profesor Masarykovy univerzity, akademik Makedonské akademie věd a čestný člen Společnosti makedonských spisovatelů.

Vele Smilevski oceňuje „motivické, tematické a stylové zvláštnosti a estetické výsledky Odehnalovy tvorby, jeho organizační aktivity a především značně rozsáhlé básnické dílo, v němž významné místo zaujímá **Poema o velkomoravské náušnici**. Originální a překladatelská činnost soluňských bratrů a jejich žáků na Velké Moravě totiž ve druhé polovině 9. století položila základy slovanského písemnictví a znamená mimo jiné také začátek česko-slovensko-makedonských i česko-slovensko-balkánských kulturních styků.

Udělení ceny Ivu Odehnalovi přispěje podle Smilevského k obohacení makedonsko-českých literárních styků. Připomíná, že Literární žezlo už obdrželi mj. básníci Vjačeslav Kuprijanov z Ruska, František Lipka ze Slovenska, Liu Ši z Číny, Sreten Perović z Černé Hory, Jon Dumitru z Rumunska, Adam Puslojić ze Srbska a Marijan Grześczak z Polska.

Bohumil Hlaváček

Rok Czesława Miłosze

U příležitosti 100. výročí narození polského nositele Nobelovy ceny za literaturu Czesława Miłosze byla od 21. února do 18. března 2011 instalována výstava (FF UK, nám. J. Palacha 2, Praha 1) „Český Miłosz“, která přiblížila jeho dílo skrze portréty českých překladatelů mnoha jeho knih. Další akce se konají v Polském institutu v Praze.

Czesław Miłosz (30. října 1911 v Šetejnách v Litvě – 14. srpna 2004 v Krakově) je významný polský básník, prozaik, esejista a překladatel, nositel Nobelovy ceny za literaturu a řady dalších prestižních cen. Překlady jeho děl vyšly ve více než 40 jazycích. Po emigraci do Francie bylo v Polsku i Československu jeho dílo zakázáno – většina překladů před rokem 1989 vyšla v samizdatu. Díky našim předním překladatelům z polštiny, kteří se jeho básním, románům a esejům věnovali, byl Czesław Miłosz v československém kontextu přítomný před jeho první oficiální návštěvou v roce 1990.

Výstava k 100 výročí narození C. Miłosze na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze připomínala také jeho překladatele a vydavatele v Československu, kteří jeho tvorbu představili českým čtenářům. Pořadatelé výstavy z Polského institutu poděkovali při zahájení přítomným překladatelům a propagátorům díla Czesława Miłosze.

(vac)

Před deseti lety zemřel prof. Břetislav Chvála

Obnovitel tradic všeslovanských sjezdů

Od smrti profesora Břetislava Chvály, prvního předsedy Slovanského výboru ČR, významného čs. vědce-technika, obětavého, neokázale statečného a dobrého člověka, uplynulo deset let. Zemřel 7. dubna 2001 ve věku 77 let, krátce po skončeném moskevském 8. všeslovanském sjezdu.

Byl vlastně obnovitel tradice všeslovanských sjezdů: po 150 letech od historického prvního sjezdu v roce 1848 se z jeho iniciativy uskutečnil v Praze v roce 1998 sjezd sedmý, který se stal počátkem nové etapy rozvoje slovanské vzájemnosti.

Břetislav Chvála byl iniciátorem a duší tohoto všeslovanského sjezdu. Dva roky před jeho uskutečněním připravoval se skupinkou obětavých vlastenců, z nichž považuji za nutné jmenovat spisovatele Alexeje Pludka, Mirko Svobodu, Jozefa Nálepku, tuto událost, která se stala novodobým mezníkem v hnutí slovanské vzájemnosti. Byl autor základních dokumentů tohoto sjezdu.

Pražský sjezd za účasti 500 delegátů téměř ze všech slovanských zemí prokázal nutnost rozvíjet životnost bratrské sounáležitosti slovanských národů.

Břetislav Chvála věnoval hlavní pozornost **jednotě slovanského hnutí,** kterou považoval za **základní podmínku obhajoby životních zájmů všech Slovanů.** Naléhavě se týká i dnešního mezinárodního slovanského hnutí.

Několik hodin před odjezdem naší delegace do Moskvy na 8. sjezd jsem s Břetislavem Chválou naposledy mluvil. Měl upřímnou radost z rozvíjejícího se díla, k němuž dal podnět a jemuž věnoval veškerý čas a úsilí. Mnoho si od tohoto sjezdu sliboval. Litoval, že se jej pro zhoršující se nemoc nemůže zúčastnit, přál nám, aby naše účast byla prospěšnou společným hodnotám a těšil se, až mu po návratu budeme vyprávět. Těšil se na to i v nemocnici v poslední den svého života. Už jsme se nesešli.

Vážím si toho, že jsem se mohl považovat za jeho mladšího přítele. Často jsem s ním hovořil a více naslouchal. O sobě takřka nemluvil, jeho zájem patřil lidem naší české pospolitosti, její přítomnosti a budoucnosti, o níž přemýšlel a psal. Vývoj událostí dovedl překvapivě předvídat, jako význam výměny prezidenta Ruska nebo běloruso-ruského spojenectví.

Byl skutečným vlastencem. Pevně věřil ve spravedlivou lidskou společnost, která zákonitě nahradí amorálně bezohledný globální kapitalismus.

Pro společnost a svou vlast, Československo, pracoval celý život a jim věnoval své schopnosti vědce-technika. Byl profesorem Českého vysokého učení technického v Praze, vedoucím největší katedry automatizace. Ta se pod jeho vedením stala významným vědecko-výzkumným pracovištěm, prospívajícím našemu průmyslu. Sám byl autor desítek patentů a člen zahraničních vědeckých společností.

Při této náročné činnosti, jíž obětoval i většinu svého volného času, byl a zůstal vždy nezištným a skromným člověkem. Neuznával však skutečnou hodnotou nepodložené autority a pro své přímé, nekonformní vystupování měl i spory a nepříjemnosti s různou vrchností, v nichž neústupně hájil a často prosadil své stanovisko, ne pro svůj, ale pro společný prospěch. S humorným nadhledem a sebeironií se zmínil, **jak výdělky ze svých patentů dával katedře na výzkum, ani chatu si nepořídil.** Lidské dobré vztahy zachovával i s lidmi, s nimiž se přel.

Všichni, kdož s Břetislavem přicházeli do bližšího styku, obdivovali vůli, s níž snášel a překonával svou nemoc – nepohyblivost kloubů v mládí výkonného sportovce – reprezentanta v odbíjené. Všestrannost jeho osobnosti se projevovala i v tom, že při své náročné odborné práci působil i ve sportu aktivně i jako trenér a činovník. Zvláště se chci zmínit i o jeho obětavé ženě Olze, která mu po celý život vytvářela zázemí domova a podstatně pomáhala i ve veřejné činnosti.

Profesor Chvála s obdivuhodnou houževnatostí překonával své zdravotní obtíže i osamělost, kterou jsme mu mohli spolu s jeho dětmi jen trochu zmírnit. Chápali jsme, že pro nemocné tělo, které omezovalo to, co by jeho duch chtěl uskutečnit, byl někdy mrzutý a netrpělivý. Zvláště když se diskuse o něčem točila dokola bez výsledku. V hodnocení událostí, v diskusích a rozhodování se uplatnilo jeho přesné myšlení exaktního vědce. **Nesnášel neurčité, mlhovité projevy, vždy rozlišoval podstatné od nepodstatného.**

Tyto vlastnosti, včetně pracovitosti a víry v sílu myšlenky, uplatnil Břetislav Chvála v celém svém životě.

Jan Minář

Obklopil sa iniciatívnymi ľuďmi

Nie je tajomstvom, že v minulosti, tak ako aj dnes, existujú vo svete sily, ktoré nežičia Slovanom, snažia sa ich navzájom rozhádať, aby nedošlo k ich zjednoteniu. Zo Slovanov majú obavy napriek tomu, že Slovania nevyvolali žiadnu vojnu, podporujú mierový život a spoluprácu národov.

Čoho sme ale svedkami. Vyvinuli nie malé úsilie, aby rozdelili slovanský štát Československo. Rozpadol sa Sovietsky zväz s najväčším podielom slovanských národov a USA a Nemecko otvorenou barbarskou agresiou zlikvidovali Juhosláviu, aby si mohli vybudovať v Kosove najväčšiu vojenskú základňu.

Pri príprave zjazdu sa obklopil profesor Chvála iniciatívnymi ľuďmi a rozdelením do pracovných skupín začali sa prípravy. Po informácii vedúceho finančnej skupiny odznela alarmujúca informácia, že zatiaľ nikto nezískal ani korunu. Bolo to ohrozenie zjazdu. Po schôdzi som zašiel za profesorom a on: „Nerozčuľuj sa, ja už mám peniaze zabezpečené.“ A nikomu to neprezradil.

Zjazd začal za účasti delegácií zo 12 slovanských krajín. Pohľad na zaplnený sál dobre naladenými delegátmi bol vzrušujúci.

To odzneli slová na privítanie: „Zišli sme sa od Ašu po Vladivostok od Štetína po Ulciň, aby sme posúdili situáciu a zároveň prispeli k utuženiu vzťahov medzi slovanskými národmi, postavili sa na stranu tých slovanských národov, ktorým sa dnes krivdí a vytýčili si také úlohy, od splnenia ktorých závisí zvýšenie autority Slovanov na medzinárodnom fóre.“

Zjazd pozdravili predstavitelia slovanských štátov i cirkví a medzi nimi aj. pápež Ján Pavol II. Bol i pozdrav predsedu českého parlamentu Miloša Zemana. Dostali sme aj pozdrav z prezidentskej kancelárie, ale vzápätí prišiel list od vedúceho prezidentskej kancelárie Medeka, ktorým sa prezidentská kancelária ako aj prezident Václav Havel dištancuje od všeslovanského zjazdu a neuznáva ho. Také stanovisko zaujal „veľký demokrat“.

Hlavný prejav predniesol profesor Břetislav Chvála, Zhodnotil minulosť a navrhol úlohy pre budúce roky doplnené vecnou diskusiou. V predposledný deň rokovania boli všetky dokumenty konsenzuálne potvrdené.

Všeslovanský zjazd v Prahe vytvoril optimálne organizačne podmienky pre prácu Medzinárodného slovanského výboru – i vďaka prof. Chválovi.

Jožo Nálepka

Viděl z nás nejdále

Seznámil jsem se s profesorem Chválou díky dopisu. Díky dopisu z Moskvy, v kterém Nikolaj Ivanovič Kikešev, dnes předseda Slovanského výboru Ruské federace, úpěnlivě hledal kontakt na Čechy se smyslem pro slovanskou vzájemnost.

Pamatuji se, že jsme se kolem dopisu i zasmáli. Náš ruský přítel totiž barvitě popisoval, jak při hledání kontaktů na české Slovany čistil kliky na českém velvyslanectví, až mu tehdejší velvyslanec Luboš Dobrovský údajně prohlásil: Češi nejsou Slované, ale ... Keltové.

Dopis to byl vpravdě historický, neboť přes nepřízeň pana velvyslance spojil dvě seriózní osobnosti – profesora Chválu a Nikolaje Kikeševa. Oba tehdy – bylo to koncem 90. let – byli naladěni na stejnou vlnovou délku: přemýšleli o tom jak oslavit 150. výročí prvního slovanského sjezdu z roku 1848. A výročí už bylo doslova za humny.

Nevím, koho napadlo, že by nejdůstojnější formou vzpomenutí tohoto výročí bylo uspořádat podle příkladu našich předků také něco jako sjezd. Prof. Chvála, ač sám vysoce odborný technik, měl hlubokou a nebojme se to říci vlasteneckou pokoru před českými dějinami. Tedy před Palackým, i před oním prvním slovanským sjezdem.

Profesor měl navíc i další vynikající vlastnosti: **byl mužem činu.** Právě díky tomu se mohlo podařit, co se podařilo.

Technicky založený vědec se uměl v krátké době obklopit záviděníhodným kruhem dobrovolníků, a nejen to – i sehnat čtvrt milionu korun alespoň na tu nejpodstatnější sjezdovou režii. Jeho byt mi tehdy připadal jako generální štáb nějaké velké operace. V tomto štábu se doslova denně střídalo mnoho lidí ochotných vtělit profesorovu koncepci do reálné politické události velkého měřítka.

Určitě musím vzpomenout spisovatele Alexeje Pludka, tehdy nejbližšího Chválova spolupracovníka, ale byly kolem něho ještě desítky dalších výkonných dobrovolníků. Omezím se aspoň na jedno jméno. Na Miroslava Císaře. Sám to na sebe neprozradí. Do sjezdu zbývaly dva měsíce a nikdo neznal, kde ho uspořádat. Byl to právě on, kdo přišel se spásonosnou zprávou, že objevil Pyramidu, jejíž manažeři byli ochotni dát hotel slovanské iniciativě na pár dní k dispozici. Dodejme, bravurně se zachovali až do konce.

Profesor viděl z nás nejdále, neboť nechtěl to obrovské vzplanutí českých stoupenců slovanské vzájemnosti omezit jen sjezdovým úspěchem. **Prosazoval a prosadil, aby se sjezd stal odrazovým můstkem k založení Slovanského výboru České republiky. Uměl cílevědomě vyhledat i svého nástupce.** Z organizačního kadlubu profesora Chvály se zrodila i myšlenka časopisu, který možná, že právě z jeho nápadu byl nazván – nesporně trefně – Slovanskou vzájemností.

Svým způsobem je časopis i profesorův odkaz všem, kdož půjdou v jeho stopách.

Zdeněk Hoření

Vedoucí organizátor 7. sjezdu

Břetislav Chvála byl také předsedou organizačního (tehdy se psalo reprezentačního) výboru pro oslavy 150. výročí prvního slovanského sjezdu z roku 1848.

V rámci 7. všeslovanského sjezdu konaného ve dnech 2.–4. června 1998 v pražském hotelu Pyramida uspořádal řadu významných setkání, připomínajících, že Praha byla místem konání prvního slovanského sjezdu v roce 1848 právem.

Pokládáním květin k pomníku Františka Palackého, k pamětní desce na pražském Žofíně, kde se první slovanský sjezd konal, a k pomníku sv. Václava jsme si tehdy připomněli nejvýznamnější osobnosti a místa tohoto historického sjezdu. Na Václavském náměstí u sochy sv. Václava se v červnu 1998, právě tak jako před 150 lety, konalo zahajovací i závěrečné shromáždění účastníků sedmého sjezdu.

V těchto uplynulých 150, dnes už 160 letech, sehrály slovanské národy významnou úlohu a v druhé světové válce dokonce úlohu rozhodující.

I když se 7. všeslovanský sjezd konal v atmosféře známého potlačení nového společenského řádu v Evropě, další léta až do současnosti – nehledě na vše, co tuto cestu zkřížilo – svým způsobem potvrzují správnost oné cesty, kterou evropské slovanské národy ve 20. století nastoupily.

Právem si proto dnes připomínáme i Břetislava Chválu jako vedoucího organizátora 7. všeslovanského sjezdu, jako historicky významnou osobnost, jejíž jméno zůstane trvale zapsáno v dějinách slovanských národů.

Miroslav Císař

Dosud k nám promlouvá!

Stránky prvních čísel Slovanské vzájemnosti už uplynulými roky poněkud zažloutly, ale stále nám připomínají zakladatele našeho časopisu profesora Břetislava Chválu. S ním i s jeho blízkým přítelem spisovatelem Pludkem jsem se seznámil již někdy v polovině roku 1995. Spojovala nás tehdy především myšlenka slovanské sounáležitosti.

V bytě profesora Chvály se tehdy setkávali ti, kdož měli stejné názory, ujasňovali si stanovisko na některé otázky minulosti i současnosti, ale hlavně diskutovali o budoucnosti. Není divu, že se stále více upínali k idejím slovanské vzájemnosti jako zábraně nebezpečí naší národní a státní existence do budoucna.

Záhy se také začalo hovořit o možnosti oslav 150. výročí slovanského sjezdu a o uspořádání všeslovanského sjezdu v Praze v této souvislosti.

Zaníceným iniciátorem této smělé myšlenky byl právě profesor Chvála. Někdy se nás sešlo u Chválů v Praze-Podolí snad třicet a obdiv si zasloužila i obětavost paní Olgy, manželky našeho hostitele, která tuto sešlost – a nejen ji – dobře zvládala.

Bylo by nesprávné opomenout i Společnost 2001, která se tehdy zejména v publikační činnosti svými vyhraněnými stanovisky značně angažovala a jejíž členové se do rozmanitých diskusí, vystoupení a jednání aktivně zapojovali, rovněž tak účast a práci některých historiků.

Už 11. listopadu 1997 se sešel sjezdový výbor pro oslavu 150. výročí všeslovanského sjezdu v Praze, který jako vůdčí duch, vzdor svému fyzickému stavu, s obdivuhodným elánem zajišťoval zejména prof. Chvála.

Tehdy byly také položeny základy pro činnost Slovanského výboru České republiky jako představitele a reprezentanta našeho slovanského hnutí, a to i v oblasti mezinárodní!

Mirko Svoboda

Autoři příspěvků na této straně jsou členové předsednictva SV ČR, Jan Minář jeho předseda.

LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA

Pardubice: Sousoší Osvobození v ohrožení

Už delší dobu trvá na Pardubicku mediální anketa o tom, kam a zda přemístit pomník Osvobození (ve skutečnosti sousoší Rudé armády), stojící na severním okraji náměstí Republiky, resp. v Tyršových sadech v Pardubicích. Na druhé straně je zde silná skupina členů různých občanských sdružení, která se proti takovému neuctivému a odsouzeníhodnému záměru staví. Celá záležitost je silně medializována „zásluhou“ redakce pardubického Radničního zpravodaje, která ve spolupráci s redakcí novin Pardubický deník anketu Hlasujte o přesunu sousoší Osvobození vypsala. Dostalo se to i na internet. Takže kdokoli ho vlastní, nebo má k němu přístup, může se po „vyťukání“ potřebného webu ankety účastnit. Dodejme ještě, že celá záležitost souvisí s realizací jisté stavebně technické úpravy pardubických Tyršových sadů, které mají svoji už víceletou historii, a to od roku 1932.

Památník Osvobození byl instalován v roce 1957 a odhalen 5. listopadu téhož roku. Zmíněné náměstí se tehdy jmenovalo Stalingradské. Památník je dílo akademického sochaře Josefa Malejovského, z blízkých Holic, národního umělce.

Dodejme ještě, že známý pardubický patriot v tom nejlepším slova smyslu Jiří Paleček ve své poslední publikaci Malá kronika Pardubicka 20. století (Pardubice 2010) na straně 91 uvádí: „aby dílo Josefa Malejovského (1914–2003) mohlo vůbec spatřit světlo světa, na tom mají velkou zásluhu pracující n. p. Východočeské chemické závody Semtín u Pardubic, a to odpracováním řady brigád, jejichž finanční výtěžek uhrazoval zčásti náklady na vytvoření pomníku.“

Jsem přesvědčen, že Osvobození zůstane nadále na svém místě jako výraz úcty k osvoboditelům naší vlasti, jako výraz díků vojákům Rudé armády, kteří se spolu s vojsky Čs. armádního sboru v SSSR nejvíce podíleli na osvobození Československé republiky. Nikdo přitom nezapomíná, že jihozápadní část naší republiky osvobozovala vojska USA – 3. armáda generála G. S. Pattona (1885–1945).

Bude jistě víc než zajímavé, jak se Zastupitelstvo města Pardubic v čele s primátorkou Štěpánkou Fraňkovou k výsledkům ankety zachová. Zatím vše vyznívá pro zachování zdravého rozumu, úcty a díků a pro zamítnutí záměru přesunout památník Osvobození jinam. Dějinnou pravdu o druhé světové válce, o národně osvobozeneckém protifašistickém boji Čechů a Slováků v této kruté válce, nelze znevažovat, zpochybňovat a ex post účelově deformovat.

František Dosoudil
(historik, kronikář města Pardubic v letech 1985–1989)

Hlavní část sousoší Osvobození

Poděkování našim stálicím (a těšíme se na další!)

Dozajista dozrál již čas, abychom poděkovali našim stálicím, tedy i těm, s nimiž se setkáváme, spolu s vámi, na stránkách naší Listárny. Lidem, kteří se již stali součástí rodiny stálých spolupracovníků Slovanské vzájemnosti. Čím širší bude tato rodina, tím líp! Sám se vždy před jednáním redakční rady našeho časopisu netrpělivě ptám vedoucí sekretariátu Slovanského výboru České republiky Evy Holečkové: A ozvali se další autoři? K svému potěšení pak vyslechnu třeba zprávu, že právě dorazil z Chlumu u Třeboně další z fejetonů **Miroslava Kubína.**

Miroslav (jistě mi dovolí tohle oslovení) je tím prvním, kterému dnes chceme poděkovat. Jeho pěknou češtinou psané příspěvky vždy mají co říci – třeba i odkazy na výroky známých spisovatelů, básníků, myslitelů či filozofů – naší současnosti. Mají vtip a správný říz – a také mne vždy lákají k přečtení i zamyšlení...

A kdo další? Jistě jste už zaznamenali na 8. straně příspěvky **Ewy Konečné z Olomouce**. Nedávno to byl například článek věnovaný aktivitám tamějšího Vlasteneckého sdružení antifašistů. Před 8. březnem jsme pak objevili v redakční poště báseň vzdávající poctu našim ženám. Jen se musíme autorce omluvit za mrzutou tiskovou chybu v jejím jménu – skutečně je Ewa, nikoli tedy Eva. Snad se už příslovečný „tiskařský šotek“ umoudří a v jejím dalším básnířském příspěvku, který dnes zveřejňujeme, chyba nebude.

Tak tedy: děkujeme Ewě Konečné! A děkujeme i našemu čtenáři **Vasilisu Firaridisovi z Karviné** za dopis obsahující pozdravy, přání všeho dobrého i podněty adresované redakčnímu kolektivu Slovanské vzájemnosti. Rádi jsme od něj převzali také blahopřání vydavateli našeho časopisu JUDr. Jaroslavu Weberovi k jeho 90. narozeninám. Určitě mu pěkná čtenářova slova předáme – právě tak jako členovi redakční rady Jiřímu Stanovi, jehož 85. narozeniny jsme si připomenuli v lednu letošního roku. A nezapomínáme ani na samotného přítele Firaridise, který se v březnu dožil 72 let. I jemu patří naše „všechno nejlepší“.

Mnohdy se stane, že příspěvky, které dostanu do rukou od našeho čtenáře, mi připomenou i mnohé z toho, co jsem sám v mládí i ve zralejším věku prožil a zažil. V poslední době to třeba bylo vzpomínání **Lubomíra Sodomky z Liberce** na dobu strávenou při stáži na fyzikální fakultě Moskevské státní Lomonosovy univerzity. I jemu děkujeme. Samozřejmě chceme poděkovat také dalším našim stálicím, čtenářům i autorům Slovanské vzájemnosti. Věříme například, že se dál budeme setkávat na stránkách našeho společného časopisu s příspěvky **Františka Truxy z Jablonce n. N., Olgy Novotné z Plzně, Čestmíra Smolky z Tábora, Heleny Kubrtové z Týniště nad Orlicí, Františka Kováříka z Tachova, Josefa Lebedy z Prahy, člena PÚR České strany národně socialistické Jiřího Pondělíčka, Vladimíra Galušky** a **Jiřího Juráska z Kunovic** či **Olgy Hadáčkové z Liberce**, jejíž příspěvek zveřejněný v letošním březnovém čísle na mne skutečně zapůsobil (a tohle musím i dnes znovu opakovat) jako z dětství nám dobře známý pramínek živé vody.

A mohli bychom pokračovat. Namísto dalších díků chci ovšem především poznamenat, že velice se těšíme i na další stálice – tedy ty autory dopisů či jiných příspěvků, jejichž jména se dosud na stránkách Listárny našeho časopisu neobjevila. Mezi čtenáři Slovanské vzájemnosti určitě jsou. Stále nás o tom přesvědčují aktivity stoupenců myšlenky slovanství ve městech, na vesnicích či ve školách na celém území České republiky. Nebojte se tedy vzít „psací nástroj“ do ruky. Vždyť to nemusí být právě fejeton, báseň či jiný písemný výtvor. Velice přivítáme i zcela „obyčejný“ lidský dopis. Také v tomto směru se těšíme na další naše stálice.

Miloš Prošek

Chce se mi někdy pryč...

Fejeton

V souvislosti s nedávnou akcí lékařů „Děkujeme, odcházíme“ mě napadají samé kontroverzní myšlenky. Protože někdy jen stěží chápu, co se v naší zemi děje a vidím, že mnozí lidé mají strach z budoucnosti, přišlo mi na mysl například toto: „Chce se mi někdy pryč, pryč z tiché té země...“ Není to ovšem moje originální myšlenka. Vyslovil ji v básni Nostalgie básník Josef Hora. Vypůjčil jsem si ji, protože cizími myšlenkami se myslí pohodlněji.

Často slýchám obavy, že v Česku může dojít ke kolapsu zdravotnictví. Někteří tvrdí, že to není možné, jiní zase, že ta věc možná je. Při té příležitosti jsem si vzpomněl – jako už nejednou – na klasickou větu ze starší učebnice latiny; v překladu do češtiny zní takto: Cicero řekl, že ta věc je možná.

Také jsem slyšel názor, že našemu zdravotnictví by mohly pomoci systémové změny, inspirované proslulým německým lékařem Johannem Eisenbarthem (1661-1727). Ten jezdil se svým týmem léčit, ba i operovat nemocné na německých náměstích a návsích. Úspěšně prováděl operace očí a kýly. Pro „zájezdové zdravotnictví“ by snad naši reformátoři mohli najít pochopení i politickou vůli. (Chybný překlad z německého der politische Wille zní „ten politický vůl“.)

Přišla mi ale na mysl také kdysi proslulá báseň Viktora Dyka Země mluví. Její závěrečné verše varují: Opustíš-li mě, nezahynu. / Opustíš-li mě, zahyneš!

Po všech těchto úvahách jsem touhu po vzdálených krajích přenechal básníku Karlu Bouškovi. V jeho Malém herbáři léčivých slov jsou tyto verše: Někdy se mi stýská po vzdálených řekách, / po lásce se mi stýská v Čechách. Stýská se mi po vzdálených krajích, / od severu na jih.

Miroslav Kubín
Chlum u Třeboně

Kresba Vladimír Renčín (přetisk z jeho „sametové čítanky“)

Tuto stránku řídí a rediguje Miloš Prošek.

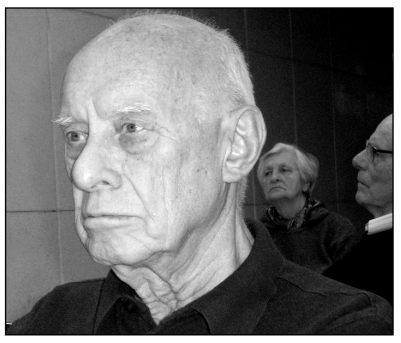
Blahopřejeme

- 90 let se dožívá 2. dubna **Ludmila Babincová** ve Valašském Meziříčí.
- **Jan Krba**, také z Valašského Meziříčí, 70. narozeniny oslaví 5. dubna.
- **Jan Plesnivý** z Prahy 8 bude slavit 85. narozeniny 8. dubna.
- **Rudolf Lorenz** z Jirkova se dožívá 10. dubna 89 let.
- 80. narozeniny oslaví **Miloslav Bílek** v Příbrami dne 10. dubna.
- **Květa Čelišová**, bývalá poslankyně Parlamentu ČR, bojovnice za práva „obyčejných“ lidí, účastnice 7. všeslovanského sjezdu v Praze, oslaví 11. dubna své 65. narozeniny.
- **František Krkoška**, člen revizní komise SV ČR, bude slavit 12. dubna 88. narozeniny.
- V Pardubicích bude 18. dubna slavit 81. narozeniny dlouholetý aktivista SV ČR **Radim Bouček.**
- Také 81. narozeniny bude slavit 20. dubna **Jiří Valenta** z Prahy 9.
- 20. dubna oslaví 80. narozeniny aktivista z Prahy 10 **Jaroslav Češka.**
- **Jan Jelínek**, novinář, předseda Společnosti Julia Fučíka, člen redakční rady SV, své 65. narozeniny oslaví 21. dubna.
- 88. narozeniny oslaví v Liberci 27. dubna **Josef Bobek.**
- **Pavel Rejf** z Prahy 10, redaktor internetové stránky SV ČR, člen předsednictva SV ČR, obětavý spolupracovník při všech akcích, oslaví 60. narozeniny 27. dubna.
- 29. dubna oslaví prof. **Jarmila Vrchotová-Pátová,** koncertní pěvkyně, hudební pedagožka a teoretička, předsedkyně obč. sdružení Výbor národní kultury, 85. narozeniny.
- 30. dubna bude slavit 83. narozeniny **Rudolf Vaněk** z Chebu.

Všem jmenovaným i nejmenovaným oslavencům blahopřejeme.

Náš žalov

Předsednictvo SV ČR se zármutkem sděluje, že 11. března zemřel v Praze po těžké nemoci ve věku 87 let člen Celostátní rady

SV ČR a redakční rady Slovanské vzájemnosti **Jan Ondrovčák**, dlouholetý člen Českého svazu bojovníků za svobodu, plukovník ČSLA.

Na tvorbě našeho časopisu se pravidelně podílel jako redaktor rubriky Historie, k níž měl hluboké předpoklady. Ve své době (SV č. 57) jsme s ním měli rozhovor pod titulkem Se slovenskou pochodní na Moravu, v němž podal svědectví o nejdramatičtější kapitole svého života: o tom, jak za protektorátu přešel v době SNP na Slovensko, odkud se zakrátko vrátil, aby na Moravě až do konce války bojoval v řadách 1. čs. partyzánské brigády Jana Žižky. O těžkostech tohoto „zpětného“ přechodu moravsko-slovenské hranice vyprávěl: „Poprvé se nám to nepovedlo, ale koncem září (1944) jsme přece jenom prorazili. V čele šel kapitán Murzin. Nesmírně smělý člověk. My s Ušiakem (tehdejším velitelem jednotky) jsme šli v patách...“ Gestapo pořádalo na Moravě na partyzány doslova hony. V listopadu dokonce nasadilo proti nim přes 13 000 ozbrojenců. Válka skončila pro Jana Ondrovčáka až v květnu 1945 – osvobození se dočkal živ a zdráv. Řadu let pak předával své válečné zkušenosti při budování čs. armády. Byl jedním z těch, kdo budoval výsadková vojska ČSLA i čs. rozvědku. **(SV)**

* * *

V první den nového roku zemřel **generál Oldřich Kvapil** – aniž by to velké české sdělovací prostředky zaznamenaly. I my jsme se to dozvěděli jen náhodou, díky korespondenci s prof. Zoe Klusákovou-Svobodovou.

Oldřich Kvapil patřil mezi účastníky československého zahraničního odboje; se zbraní v ruce prošel pod vedením Ludvíka Svobody Polskem, byl mezi prvními v Buzuluku, zúčastnil se bojů v Sokolovu a v dalších místech na území SSSR, v Karpatech a na Slovensku. Jako nejmladší štábní kapitán našich jednotek se coby člen štábu rychlé skupiny, předvoje hlavních sil 1. čs. armádního sboru v SSSR, vydal v květnových dnech roku 1945 do Prahy.

O svých zkušenostech z války podal rozsáhlé svědectví ve svých knihách – v Bouři v Karpatech (nakladatelství Naše vojsko) vylíčil úvodní boje našich vojáků i Rudé armády v karpatsko-dukelské operaci od 9. září až po 27. listopad 1944, v Návratu z bouře popsal následující bojové situace od

Ondavy na východním Slovensku až do Prahy, zejména pak dvouměsíční osvobozování Liptovského Mikuláše. Byl také jedním z těch, kteří defilovali v pražských ulicích 17. května 1945.

Odkazu druhého zahraničního odboje zůstal Oldřich Kvapil věrný až do konce svých dnů. **(zí)**

* * *

V březnu zemřel **Zdeněk Hejný**, námořník a novinář z Prahy, který vystupoval v tisku, a to i ve Slovanské vzájemnosti, pod pseudonymem Gandalf Šedý. Žel, 2. března ve svých 73 letech po dlouhé těžké nemoci zemřel. Svého dlouholetého pobytu na československých lodích, které kdysi brázdily světová moře, využil k řadě výborných fejetonů, které vydával i knižně. Zcela nedávno napsal i knížku pro děti.

* * *

Dne 23. února zemřela ve věku 83 let dlouholetá členka SV ČR **Kamila Černohlávková** z Prahy 6. Pro slovanské hnutí pracovala celý život a my jsme jí za dlouholetou neúnavnou činnost vděčni.

Čest jejich památce.

Z tvorby Ewy Konečné

ŽENY
bytosti křehké, něžné
někdy však tvrdé jak skály.
Dlouhý je výčet toho,
co ženy světu daly.

O ŽENÁCH
básníci psali,
oslavné písně zněly.
A muži šťastní byli
jen když to ženy chtěly.

S ŽENAMI
život je krásný,
plný radosti a smíchu.
Ženy chutnají medem
ve chvílích sladkého hříchu.

ŽENÁM
jen to nejlepší,
ať svět je laská, hýčká.
Bez žen by z mužů zbyla
jen pouhá polovička.

SLOVANSKÁ VZÁJEMNOST č. 142/2011, cena 8 Kč.
Vydavatel: JUDr. Jaroslav Weber, Dürerova 2, 100 00 Praha 10.
Řídí redakční rada: Jaroslav Weber (předseda), Zdeněk Hoření (šéfredaktor), Karel Dostál, Eva Holečková, Stanislav Hrzina, Jan Jelínek, Jan Ondrovčák, Miloš Prošek, Jiří Stano, Mirko Svoboda, Jana Vacková.
Rukopisy přepsala Mgr. Libuše Koukalová, distribuci vede Alexandr Pospíšil.
Redakce a administrace: Slovanský výbor ČR, Politických vězňů 9, 111 21 Praha 1, III. patro, kabinet č. 147, tel./fax: 222 897 261, internetová adresa: http://slovanvyborcr.hostuju.cz.
Adresa e-mail: slovanvyborcr@volny.cz. Nevyžádané rukopisy nevracíme.
Příspěvky zaslané redakci nemusí vždy vyjadřovat její stanovisko.
Redakce si vyhrazuje právo úpravy příspěvku. Uzávěrka čísla dne 21. 3. 2011.
Časopis registrován na MK ČR pod reg. č. 8038.ISSN-1212-3315.